MAITREYA
INSTITUUT

Maitreya. magazine

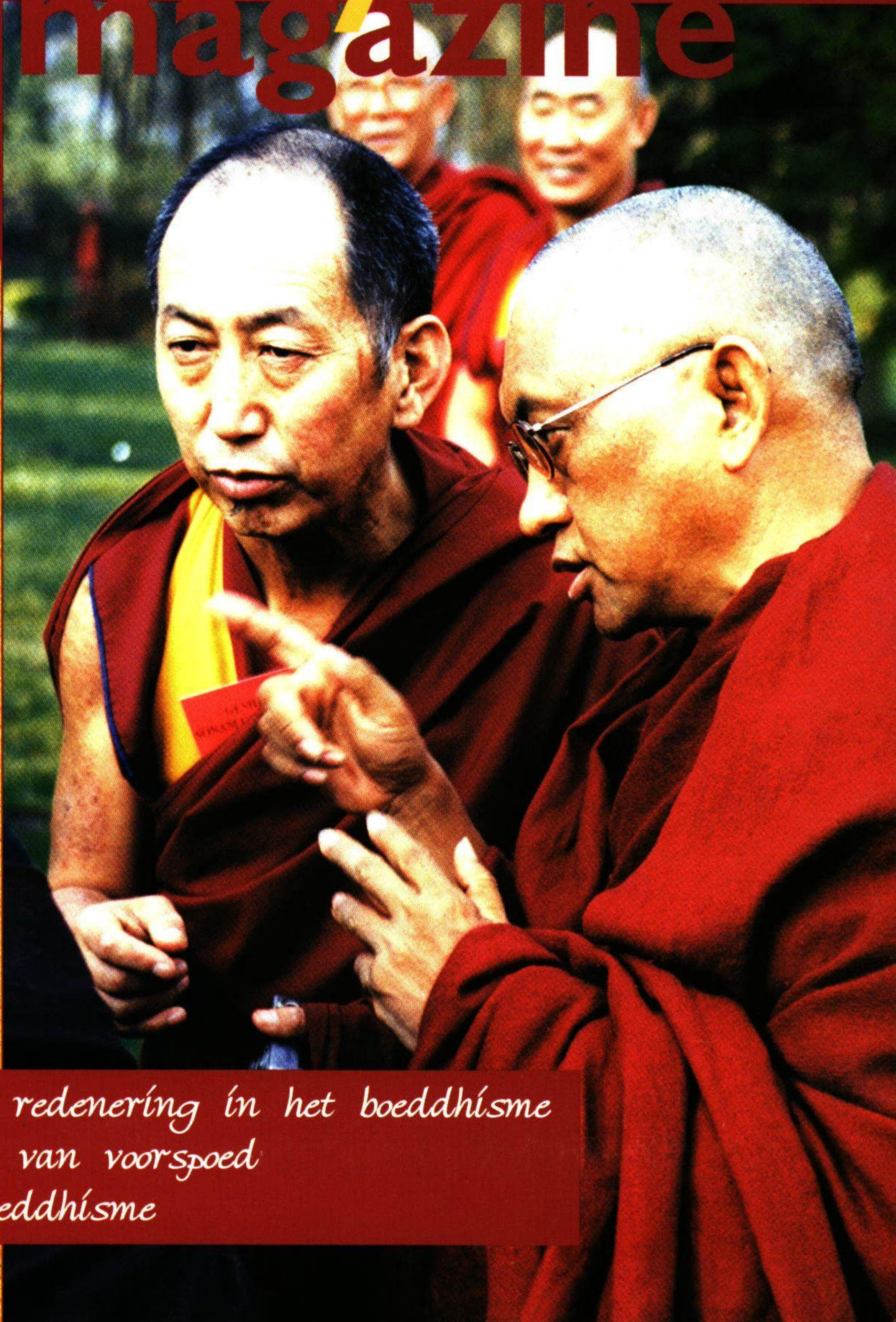

Tibetaans
boeddhistisch
tijdschrift
jaargang 23 - 2001
nummer 3
f. 10,- (€ 4,54)

Vertrouwen en redenering in het boeddhisme
Een halssnoer van voorspoed
Vrouwen en boeddhisme

Kwart eeuw zomer-cursus in Nederland

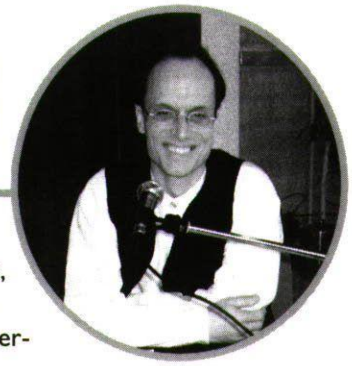

Het is alweer 25 jaar geleden dat de eerste zomercursus over het pad naar de verlichting (Lam Rim) in Nederland werd gegeven door de monnik Marcel Bertels. Dat gebeurde toen nog in het Theosofische Centrum te Naarden. Dankzij de inspanningen van vele bestuurders, vrijwilligers, bezoekende leraren en 'last but not least' de eerwaarde geshes Konchog Lhundup en Sonam Gyaltsen, is het Maitreya Instituut in Emst inmiddels uitgegroeid tot een heus studie- en meditatiecentrum. Sinds een paar jaar zijn we zelfs een stadscentrum aan de Brouwersgracht in Amsterdam rijker. Toch werden we er onlangs pijnlijk aan herinnerd dat ook het M.I. een complex verschijnsel is, dat voor haar functioneren van een groot aantal oorzaken en condities afhankelijk is.

Dit keer wil ik het samenstellen van dit magazine dan ook op de eerste plaats toewijden aan een lang en gezond leven van onze vaste leraar Geshe Sonam Gyaltsen en van alle andere leraren die de waardevolle leer van de Boeddha naar het Westen brengen.

Deze pionierstaak is echter alleen zinvol dankzij de mensen die het boeddhisme willen leren en praktiseren. Daarom gaan mijn gedachten op de tweede plaats uit naar jullie - de studenten - die het M.I. steunen als leden, donateurs, belangstellenden, abonnees, vrijwilligers, zenders van beterschapkaartjes enzovoort.

Ik dank jullie voor alle belangstelling, positieve energie en gebeden voor het snelle herstel van onze gewaardeerde leraar. Het ziet ernaar uit dat ze worden verhoord! Ik dank jullie ook voor de vele hartverwarmende blijken van medeleven die ikzelf van jullie mocht ontvangen. Samen zijn we sterk! Onthou alsjeblieft dat het Maitreya Instituut een complex verschijnsel is en dat jouw bijdrage - hoe groot of bescheiden die ook moge zijn - niet gemist kan worden.

Uw dankbare eindredacteur,
Hans van den Bogaert.

Inhoud

Vertrouwen en redenering in het boeddhisme door Geshe Sonam Gyaltsen 1

Een halssnoer van voorspoed door Geshe Lam Rim 8

International FPMT Geshe Summit in Emst door Paula de Wijs 16

Thösamling, klooster in Dharamsala 18

Vrouwen en boeddhisme door Nanda Huneman 20

Maitreya Amsterdam door Nanda Huneman en Hans van den Bogaert 22

'homepage' door Herman Homan 24

Gedicht 25

Boekrecensie door Koosje van der Kolk 26

Tibetnieuws door Paula de Wijs 27

Overzicht kalender 28

Cursusinformatie 30

Programma Emst tweede helft 2001 31

Vertrouwen en redenering in het boeddhisme

Jan Paul Kool

Lama Zopa Rinpochee, Geshe Sonam Gyaltsen en een paar van de deelnemers aan de Geshe Conferentie.

Het hier volgende artikel is een bewerking van een lezing die de vaste leraar van het Maitreya Instituut, de eerwaarde Geshe Sonam Gyaltsen, onlangs in Groningen hield over de combinatie van vertrouwen en redenering. Binnen het boeddhisme onderscheiden we verschillende soorten vertrouwen. We hechten niet veel waarde aan blind vertrouwen. Vertrouwen dient altijd zoveel mogelijk gebaseerd te zijn op logische redenering. Toch moeten we voor een aantal dingen vertrouwen op wat de Boeddha gezegd heeft, omdat we met onze zintuiglijke directe waarnemingen en correcte rederingen zelf nog geen toegang hebben tot de bijzonder verborgen verschijnselen.

De rationele instelling van het boeddhisme is te danken aan uitspraken van de Boeddha zelf, die zijn monniken opdroeg: "Oh monniken, jullie moeten mijn woorden niet geloven, omdat ik degene ben die het zegt." Deze uitspraak is kenmerkend voor de houding van de Boeddha. Hij zegt: "Als je iets kostbaars wordt aangeboden moet je het grondig onderzoeken en niet alleen maar afgaan op de buitenkant ervan." Hij neemt als voorbeeld het kopen van goud op een Indiase markt, waar je de verkopers moeilijk kunt vertrouwen en zegt: "Als je iets kostbaars wordt aangeboden, ga dan niet alleen maar af op de buitenkant, maar onderzoek hoe het er van binnen uit ziet. Snij het goud en smelt het desnoods om de waarde vast te stellen."
Goud is nog steeds een zeer actueel voorbeeld voor kostbare substanties, want het speelt op de internationale markten nog steeds een grote rol. De Boeddha gebruikte het voorbeeld van goud en de goudprijs om aan te geven dat je heel erg goed uit moet kijken wat je koopt.
Hij zegt verder: "Als je naar mijn woorden luistert, onderzoek dan wat ik zeg en ga niet af op de schijn van de buitenkant." De Boeddha weet wat hij zegt. Hij heeft volledig inzicht in de waarheid, die hij onderwijst. Toch zegt hij zijn monniken, en daarmee ook ons, om de leer die hij onderwijst kritisch te onderzoeken. Niet omdat hij denkt dat wij onvolkomenheden in zijn leer aan zullen treffen, maar omdat hij weet dat kritisch onderzoek zal leiden tot individueel inzicht.

Naarmate iets kostbaarder is, is het ook zaak beter op te letten. We

kennen in Nederland het probleem van het kopen van een tweedehands auto. Daarbij ga je in eerste instantie misschien af op de voorkeur voor een bepaald merk of type, maar in tweede instantie besef je dat de automarkt in tweedehands auto's lijkt op de goudmarkt in India: je moet heel goed van wanten weten, wil je geen miskoop doen.

De Boeddha geeft heel duidelijk aan: onderzoek zoveel je wilt.

Er spreekt echter nog een element uit de boodschap van de Boeddha. Het feit dat hij zijn leerlingen opdraagt om zijn woorden af te wegen en grondig te onderzoeken, geeft iets aan van de zekerheid, waarmee hij zijn leer verkondigt. Iemand die niet overtuigd zou zijn van hetgeen hij zegt, zoals iemand die een niet zo goede tweedehands auto verkoopt, zal zich veel minder zeker uitdrukken dan iemand die achter zijn woorden staat. De Boeddha geeft heel duidelijk aan: onderzoek zoveel je wilt.

De schade die we kunnen oplopen door een bepaalde miskoop in de materiële wereld is relatief gering, hoewel het bijzonder vervelend kan zijn om geld te verliezen door een verkeerde of onverstandige aankoop. Het kan voor ons een langdurig probleem veroorzaken in dit leven. Het maken van een grote vergissing in de keuze van een spiritueel systeem, kan echter tot veel langduriger problemen leiden. Het kan ervoor zorgen dat we misschien zelfs heel lang geen vertrouwen meer kunnen hebben in welke spirituele leer dan ook. Ook daarom waarschuwt de Boeddha om toch vooral te onderzoeken of hetgeen we tegenkomen volledig voldoet aan de eisen die we eraan mogen stellen.

Er is een bepaalde basis van vertrouwen noodzakelijk, willen we ons geestelijk kunnen openstellen en tot ontwikkeling kunnen komen. We kennen de functie van vertrouwen binnen ons eigen ervaringsgebied in persoonlijke relaties. Wanneer we binnen het gezin vertrouwen hebben, kan er ook harmonie zijn. Als we onze vrienden en vriendinnen vertrouwen, dan zullen we echte vrienden en vriendinnen kunnen zijn. Zo is er ook vertrouwen nodig op de werkvloer. Zonder vertrouwen in collega's is het moeilijk om met andere mensen goed samen te werken.
We zien die basis van vertrouwen in alle persoonlijke relaties, in elke groep, en ze is belangrijk voor het goed functioneren van de groep. Als het vertrouwen ontbreekt is de samenwerking moeilijk, zal men elkaar snel beschuldigen en zal de samenwerking snel stagneren. Een basisvertrouwen is nodig voor het ontwikkelen van harmonieuze relaties.

We proberen in het boeddhisme heel bewust vertrouwen te baseren op redeneringen en het daarmee krachtiger te maken. Vaak beginnen we met een bepaald blind vertrouwen, dat niet op diepgaande redeneringen is gebaseerd. We horen bijvoorbeeld nieuwe informatie, hebben daar intuïtief vertrouwen in en nemen het klakkeloos over. Daar is niets mis mee, maar het boeddhisme zegt: laat het daar niet bij en probeer om dat vertrouwen krachtiger te maken door het te onderbouwen. Probeer om meer zekerheid te verkrijgen, dan zul je kunnen voorkomen dat je bij de eerste de beste tegenovergestelde mening het vertrouwen weer verliest.

Vertrouwen baseren op redeneren heeft ook iets van grondigheid. We gaan dan niet meer alleen af op een eerste indruk, op de buitenkant, op hoe mooi iets er uit ziet of hoe aantrekkelijk iets in eerste instantie op ons overkomt. We gaan grondiger, dieper, verder kijken om te zien of de kwaliteit die we menen te ontwaren ook bij nader onderzoek stand houdt. Als we iets kopen gaan we niet af op de praatjes van de verkoper, maar proberen we wat grondiger productinformatie te verwerven om te onderzoeken of de kwaliteit die men pretendeert te verkopen ook werkelijk klopt. We kennen deze principes allemaal in ons leven en we zouden ze ook kunnen toepassen op het ontwikkelen van vertrouwen.

Vertrouwen als basis voor persoonlijke relaties is één aspect van vertrouwen. Een ander aspect van vertrouwen is dat het ons openstelt om zegeningen of golven van inspiratie van verlichte wezens te ontvangen. Door vertrouwen stellen we onszelf open voor hogere krachten, voor inspiratie van verlichte wezens, inspiratie die we van de Boeddha kunnen ontvangen. Als er wantrouwen is sluiten we ons af en kunnen we niets ontvangen.

Er is een bepaalde basis van vertrouwen noodzakelijk, willen we ons geestelijk kunnen openstellen en tot ontwikkeling kunnen komen. We kennen de functie van vertrouwen binnen ons eigen ervaringsgebied in persoonlijke relaties.

In het boeddhisme is veel te doen over logica, over betrouwbare vormen van redeneren om tot overtuigingen te komen, die het vertrouwen kunnen onderbouwen. Eén van de redeneringen die gebruikt wordt is, dat er in de geschiedenis van het boeddhisme, zowel in de Indiase periode als in de periode daarna, in landen als Tibet, talrijke mensen in zijn

geslaagd door de methoden die door de Boeddha zijn onderwezen tot ontwikkeling te komen. Er is niet maar een persoon geweest die de verlichting heeft bereikt. Er zijn in de geschiedenis na de historische Boeddha Shakyamoeni honderden, duizenden, misschien wel tienduizenden of honderdduizenden mensen geweest, die zich met de boeddhistische leer tot het hoogste niveau van evolutie hebben opgewerkt.

In het oude India waar veel spirituele systemen naast elkaar werden gepresenteerd, was het gebruikelijk om de proef op de som te nemen met een spiritueel stelsel en het te accepteren als duidelijk zichtbaar was dat veel mensen er succes mee hadden. Dat is ook zo met het boeddhisme gedaan. De verschillende meditatiemethoden die door de Boeddha zijn onderwezen, zijn door de grote Indiase geleerden als Nagarjuna getest in de praktijk en goed bevonden. De leer werd goed bevonden als het duidelijk tot resultaten leidde. Er werd op gehamerd dat het heel belangrijk is om zulke methoden van een bevoegde leraar te ontvangen, omdat ze gemakkelijk verkeerd of onvolledig zouden kunnen worden uitgelegd en dan niet tot het voorgestelde resultaat leiden.

Een van de beroemde Indiase wijsgeren was Acharya Dharmakirti. Hij heeft een boek geschreven over verschillende betrouwbare manieren van kennen, verschillende betrouwbare manieren van cognitie. De tekst heet in het Sanskriet Pramanavarttika, d.i. Een Commentaar op (Dignaga's) Compendium over Betrouwbare Cognitie. Daarin worden verschillende redeneringen uitgelegd die we kunnen gebruiken om op zekere wijze iets te kennen. Een van de stellingen in die Pramanavarttika van Dharmakirti is:

Tibet Photo Studio

Shakyamoeni Boeddha

"Hoe weten we zeker dat de Boeddha een verlicht wezen is?" Dat kunnen we vaststellen door de leer van Boeddha te onderzoeken, door te onderzoeken wat hij heeft onderwezen. Wanneer we bij het onderzoek van de leringen, die door de Boeddha zijn onderwezen, tot de conclusie komen dat ze kloppen, dat ze in overeenstemming zijn met de realiteit, dan kunnen we daaruit concluderen dat de leringen betrouwbaar zijn en dat daarom ook de Boeddha een betrouwbare persoon is. Dit is een vrij wetenschappelijke kijk op één van de vier grote wereldreligies, een wetenschappelijke techniek die het boeddhisme zelf toepast: kijken of het klopt. De stelling "vuur is heet en brandend" kunnen we gemakkelijk in de praktijk uittesten door te kijken of in de praktijk vuur ook heet en brandend is. Als we ontdekken dat het vuur heet is en verbrandt, blijkt daarmee dat de stelling "vuur is heet" klopt en dat degene die de stelling verkondigt een waarheid heeft verkondigd en in dezen een betrouwbare persoon is. Zo wordt vastgesteld of de leer van de Boeddha klopt en of de Boeddha een betrouwbare persoon is.

Eén van de stellingen in die Pramanavarttika van Dharmakirti is: "Hoe weten we zeker dat de Boeddha een verlicht wezen is?"

Alle bestaande verschijnselen worden ingedeeld in manifeste, verborgen en bijzonder verborgen verschijnselen. Deze indeling van verschillende soorten verschijnselen biedt een duidelijk houvast voor verder onderzoek. De eerste categorie is die van de duidelijk waarneembare of manifeste verschijnselen. Dat zijn alle dingen die we via directe waarneming met de zintuigen kunnen kennen, de dingen die we kunnen zien, horen, proeven, ruiken en aanraken. Van de wereld van manifeste verschijnselen kunnen we een betrouwbare cognitie krijgen via de zintuigen. Als de zintuiglijke waarnemingen kloppen, als ze niet door een volgende zintuiglijke waarneming worden tegengesproken, kunnen we er van uitgaan dat de waarneming klopt.

Naast de manifeste, zintuiglijk waarneembare verschijnselen is er een heel gebied van verborgen verschijnselen. Verborgen verschijnselen zijn de dingen die we niet met het oog kunnen zien, niet met het oor kunnen horen enzovoort, en die we alleen kunnen kennen met redenering. De wereld van de verborgen verschijnselen wordt

vastgesteld met redenering op een afgeleide manier, zoals wanneer we in de verte rook zien, maar geen vuur zien branden. Als we rook zien, kunnen we veilig aannemen dat er ook vuur moet branden, al onttrekt het vuur zich aan ons gezichtsvermogen. Zo stellen we in het boeddhisme veel indirect vast met behulp van logische redenering. Het gaat dan om de dingen die te verborgen zijn om ze direct met de zintuigen te kunnen waarnemen.

Als we rook zien, kunnen we veilig aannemen dat er ook vuur moet branden, al onttrekt het vuur zich aan ons gezichtsvermogen. Zo stellen we veel indirect vast met behulp van logische redenering.

Een voorbeeld van een duidelijk zichtbaar of waarneembaar verschijnsel is grove vergankelijkheid. Omdat we geboren zijn, zullen we sterven. Het sterven is een duidelijk zichtbaar en waarneembaar verschijnsel. Daar hoeven we niet voor te redeneren, dat kun je zien gebeuren als de tijd zover is. Ook het stuk vallen van een beker is duidelijk waarneembaar en daarom een manifest verschijnsel.

De subtiele vergankelijkheid echter, het van moment tot moment aan verandering onderhevig zijn, is moeilijker te zien. Die onttrekt zich grotendeels aan onze zintuigen. Dat geldt ook voor de subtiele vergankelijkheid van een beker. De grove vergankelijkheid van een beker, wanneer die stuk valt of stuk wordt geslagen, is een manifest verschijnsel. Maar de subtiele vergankelijkheid van dezelfde beker onttrekt zich aan onze zintuiglijke waarneming. De subtiele vergankelijkheid van personen of een beker kunnen we echter wel te weten komen met logische redenering. Als we moeite doen om na te denken, begrijpen we dat we geen moment constant zijn, dat er voortdurend een verandering bezig is, zowel op het fysieke als op het mentale niveau. Zo verandert de beker constant omdat protonen en elektronen er voortdurend in rond razen, waardoor de beker eigenlijk meer een energieveld is dan een concreet verschijnsel. Een ander verborgen verschijnsel is de leegte of zelfloosheid. Naarmate we in ons onderzoek van de boeddhistisch leer in toenemende mate vaststellen dat de Boeddha gelijk had waar het de waarneembare verschijnselen betreft, zal ons vertrouwen op dat niveau groeien. Als we ontdekken dat de Boeddha gelijk had met een heleboel verschijnselen die niet waarneembaar zijn, de verborgen verschijnselen, zal ons vertrouwen in de leer van de Boeddha nog veel meer toenemen.

Ons vertrouwen in de leer van de Boeddha zal ook toenemen, wanneer we ontdekken dat zijn voorspellingen uitkomen. Hij voorspelde dat 400 jaar na zijn heengaan een beroemdheid in India zou opstaan met de naam Nagarjuna en een aantal jaren later Asanga. Hij voorspelde dat hoog in het noorden in de sneeuwbergen van Tibet iemand zou opstaan, die de boeddhistische leer daar een nieuw leven zou inblazen. Als je die voorspellingen leest en ziet dat ze zijn uitgekomen, groeit daardoor het vertrouwen.

Dat brengt ons bij een derde categorie van verschijnselen, de bijzonder verborgen verschijnselen. Die kunnen wij met ons gewone verstand, zelfs met logische redeneringen niet vaststellen. Zolang we zelf nog niet een hoger ontwikkelingsniveau hebben bereikt, zullen we moeten aannemen wat iemand anders die het wel kan zien of weten erover zegt. In dit geval geldt: "Wanneer we hebben vastgesteld dat de Boeddha gelijk had met de duidelijk waarneembare en de verborgen verschijnselen, kunnen we op die basis gemakkelijk aanvaarden dat hij met betrekking tot de derde categorie verschijnselen, de bijzonder verborgen verschijnselen, die zich momenteel nog aan ons kennisvermogen onttrekken, ook wel gelijk zal hebben." Dit vertrouwen is gebaseerd op de redenering dat de Boeddha gelijk had met betrekking tot de twee andere categorieën van verschijnselen.

De Boeddha heeft gezegd dat door vrijgevigheid rijkdom ontstaat en dat door morele zelfdiscipline hogere wedergeboorten worden verworven. Je kunt met redenering nog wel rond krijgen, dat rijkdom en welvaart wat betreft de gevolgen overeenkomen met de oorzaak: vrijgevigheid, het delen van rijkdom. Ook met betrekking tot een hoge graad van ethiek of morele zelfdiscipline - dat is anderen geen kwaad doen - is het mogelijk te beredeneren dat dit een hogere wedergeboorte tot gevolg heeft. De algemene lijn van de wet van oorzaak en gevolg is dus een verborgen verschijnsel waarin redenering helderheid verschaft. Die algemene lijn is vooral duidelijk waar het om het boemerang-effect van karma gaat, wat de Tibetanen de "gevolgen overeenkomstig de oorzaak noemen".

Er zijn echter ook dingen die Boeddha heeft uitgelegd in termen van karma (oorzaak en gevolg), die zo subtiel zijn, dat we ze zelfs met redenering niet kunnen vaststellen. Bijvoorbeeld waar en wanneer een gevolg tot rijping zal komen en hoe dat precies zal gebeuren en onder welke omstandigheden, is een bijzonder verborgen verschijnsel. Dat kunnen we zelfs met redenering niet vaststellen. Dat rijkdom voortkomt uit vrijgevigheid, dat is logisch, dat kun je beredeneren. Maar wordt die rijkdom al in dit leven ervaren of wordt die in een volgend leven of drie of vier levens later ervaren? Dat zal alleen een volledig verlicht wezen ons kunnen vertellen.

Een ander voorbeeld van een bijzonder verborgen verschijnsel is onze voorgaande reïncarnaties. In het boeddhisme geloven we allemaal in reïncarnatie. Als je er niet in gelooft heb je dit probleem niet, maar als je er wel in gelooft, denk je vrijwel onmiddellijk: waar was ik in mijn vorige leven of waar heeft zich dat afgespeeld? Was ik toen ook een Nederlander of woonde ik toen in India of Tibet? Dat is voor ons een bijzonder verborgen verschijnsel. Dat kunnen we zelfs met redenering niet vaststellen. Dat onttrekt zich aan onze waarneming en is om die reden voor ons een totaal duistere zaak, waarin hoogstens een volledig verlicht wezen helderheid kan scheppen. Het bestaan van reïncarnatie zelf is niet een bijzonder verborgen, maar een weinig verborgen verschijnsel dat we met logische redenering kunnen vaststellen. We kunnen het weliswaar niet helemaal 100% bewijzen, maar toch wel heel erg aannemelijk maken. Daarom heet reïncarnatie een verborgen verschijnsel. Maar wanneer wij precies het goede karma hebben gecreëerd om in dit leven de welvaart in Nederland te mogen ervaren en in een vrij en democratisch land te mogen leven, is voor ons een bijzonder verborgen verschijnsel.

Een ander voorbeeld van een bijzonder verborgen verschijnsel is onze voorgaande reïncarnaties.

gesteld hebben. Het is algemeen bekend dat we momenteel bezig zijn om het milieu van deze planeet te verzieken. Terwijl aan de ene kant het goede karma uit het verleden nu tot rijping komt in het genot en het comfort dat we momenteel meemaken, is het aan de andere kant bedenkelijk wat we binnen deze prettige situatie doen. Vroeger werden andere termen gebruikt om naar het milieu te verwijzen. Er was veel te doen over geesten en goden. Als je de omgeving vervuilde dan was dat tegen het zere been van de goden en de geesten die wraak zouden nemen. Het is een feit dat als we het milieu vervuilen, zich dat tegen ons keert. Als we het water vervuilen wordt het ondrinkbaar. Heel frappant is dat de Boeddha 2500 jaar geleden al waarschuwde tegen milieuvervuiling en tegen nieuwe ziekten, die moeilijk te genezen zouden zijn. Hij waarschuwde ook tegen wapens die te sterk zouden zijn voor menselijke beheersing.

Nu weten we hoe in het boeddhisme vertrouwen gecombineerd wordt met

In het boeddhisme proberen we alles zoveel mogelijk logisch te onderbouwen en in ieder geval te onderzoeken, zoals men goud onderzoekt op een Indiase markt, waar men eigenlijk niemand kan vertrouwen.

Er wordt gezegd dat de tijden veranderen, maar de tijden veranderen helemaal niet, want tijd is alleen maar een beweging van de wijzers van de klok. De tijden veranderen niet, de mensen veranderen. Als Boeddha spreekt over problemen in de toekomst, wijdt hij die direct aan de mensen. Het goede karma dat we ervaren in de vorm van de welvaart in Nederland, is het gevolg van de goede daden die we in het verleden

redenering. Wat deze benadering van het boeddhisme insluit is dat er geen ruimte is voor fundamentalisme, blind, dogmatisch geloof. In het boeddhisme proberen we alles zoveel mogelijk logisch te onderbouwen en in ieder geval te onderzoeken, zoals men goud onderzoekt op een Indiase markt, waar men eigenlijk niemand kan vertrouwen.

De moeilijke onderwerpen als vergankelijkheid en leegte of zelfloosheid, vergen heel veel analytische meditatie. Er is veel onderzoek voor nodig in de eigen geest met zoveel mogelijk correcte informatie. De analytische meditaties vereisen dat men de techniek van het logisch redeneren beheerst. Logisch denken en correct redeneren met geldige redenen zijn dingen die men in het boeddhisme langzaam aanleert en zich met studie en meditatie eigen maakt.

In het boeddhisme is veel oog voor kennis die niet verkregen kan worden door zintuiglijke waarneming, maar wordt verkregen door middel van het verstand. Er is veel wetenschap in het boeddhisme die in die zin niet uiterlijk empirisch is, omdat die niet in de buitenwereld getoetst kan worden, maar die innerlijk empirisch is omdat die in de binnenwereld getoetst moet worden. De binnenwereld en het onderzoeken van de binnenwereld zijn gebieden, die we betreden wanneer we gaan mediteren. De inzichten die we bereiken via analytische meditatie en die we als bereikte conclusies bestendigen met een concentratiemeditatie, zullen ervoor zorgen dat de realisaties waarover de Boeddha spreekt, in onze eigen geest werkelijkheid worden.

Via wijsheid verwerven we inzicht in de realiteit, die ervoor zal zorgen dat we niet langer hoeven te lijden. Door wijsheid kunnen we de onwetendheid in onze eigen geest opheffen, die er nu voor zorgt dat we niet echt gelukkig zijn. De wijsheid wordt vanaf het begin getraind, doordat we leren alles te onderzoeken en niets voor lief aannemen. Ik denk dat het voldoende is voor de combinatie van vertrouwen en leren.

Student:
Geshela stelde dat in Nederland een

hoog welvaartsniveau wordt ervaren als gevolg van de positieve karmische lading die op dit moment kennelijk actief is. De huidige welvaart gaat echter gepaard met het gebruik van veel onvervangbare grondstoffen en milieuproblemen voor de huidige en de toekomstige generaties. Daarom

Wanneer we hebben vastgesteld dat de Boeddha gelijk had met de duidelijk waarneembare en verborgen verschijndselen, kunnen we op die basis gemakkelijk aanvaarden dat hij met betrekking tot de derde categorie verschijnselen, de bijzonder verborgen verschijnselen, die zich momenteel nog aan ons kennisvermogen onttrekken, ook wel gelijk zal hebben.

lijkt er een discrepantie te zijn: aan de ene kant ervaren we het goede, aan de andere kant veroorzaken we misschien het kwade.

Geshela:
Het is een hele goede vraag, die veel gesteld wordt door mensen die nieuw zijn in de theorie van het karma. Ik kan die vraag op verschillende manieren beantwoorden, theoretisch of praktisch. Als wij eten, moeten we daarna naar de wc, dat is onvermijdelijk. Toch horen we heel weinig mensen protesteren tegen de hoeveelheid uitwerpselen die in Nederland worden geproduceerd door de mensen die zo ontzettend veel eten. En waarom horen we daar niets over? Omdat het niet onze hoogste prioriteit heeft ons daar druk over te maken. De kwaliteit van het eten daarentegen heeft wel onze hoogste prioriteit. Zo zien we ook in de wetenschap gebeuren dat mensen met veel capaciteit en vermogen zich voornamelijk bezig houden met het product dat ze lekker vinden en niet met de indirecte gevolgen die het ook produceert.

Dit voorbeeld geeft de essentie aan van het karma. Het gaat om de mentale activiteit. Als we gaan eten, denken we aan het voedsel. Daar ligt onze mentale activiteit, daar zijn onze gedachten op gericht en niet op de uitwerpselen van later. Zo zal een autofabrikant in eerste instantie - als hij echt gemotiveerd is om het comfort van zijn klanten te vergroten - niet gericht zijn op het afval dat die auto's produceren, als ze niet meer rijden en gesloopt moeten worden. Zijn mentale activiteit ligt voornamelijk bij de kwaliteit van het autorijden en niet op de gevolgen die het autorijden ontegenzeggelijk heeft. Nu zegt de wet van karma dat wanneer iemand positieve mentale activiteit heeft tijdens of voorafgaand aan een handeling, dat die activiteit, die handeling, voor de persoon in kwestie goed karma oplevert. Er ontstaat daardoor een positieve lading in zijn geest. Ik kan niet in de motivatie van fabrikanten kijken, maar ik kan me voorstellen dat fabrikanten niet zozeer met een mooie motivatie, maar alleen met dollartekens in hun ogen bezig zijn, maar dat is niet aan mij om te oordelen. Wat ik wel gemakkelijk kan beoordelen is dat wapenfabrikanten vanuit een verkeerde motivatie wapens produceren, namelijk vanuit de negatieve motivatie en berekening hoeveel slachtoffers ze zo goedkoop mogelijk met zo weinig mogelijk middelen kunnen maken. Daarom is het fabriceren van wapens vanaf de eerste aanzet en motivatie slecht karma. Daarmee ontstaat een negatieve lading in de geest van betrokken wetenschappers en fabrikanten.

Wat betreft het gebruik van grondstoffen zijn de mensen heel flexibel om zich aan te passen aan andere energiebronnen en grondstoffen zoals men al eeuwenlang overal doet. Maar als de fabricage van bijvoorbeeld kleding, vervoermiddelen en huisverwarming veel schadelijke bijverschijnselen krijgt of er erg veel gevaarlijk afval wordt geproduceerd, is het zaak om zich daarover te buigen. Gelukkig gebeurt dat in toenemende mate in de rijke westerse wereld. Er is steeds meer aandacht voor het belang van het in stand houden van de natuur om ons heen. Ik denk dat dit een goede zaak is en dat we moeten luisteren naar de milieubeweging. Mensen die protesteren tegen situaties die uit de hand dreigen te lopen, moeten we serieus nemen. Ze moeten een plaats krijgen in de beleidsvorming. Ik meen dat dat in toenemende mate ook gebeurt in Nederland en daar ben ik blij mee omdat ik me een beetje Nederlander voel. Er is hier veel oog voor milieuproblemen, er is veel aandacht voor voorkoming van vervuiling en voor alternatieve energiebronnen. Maar dat kan hier ook omdat Nederland zo ontzettend rijk is. Wij kunnen het ons permitteren om geld aan het milieu uit te geven, terwijl in armere landen - bijvoorbeeld het voormalige Oostblok - het milieu voorlopig een luxe probleem is. Ik denk dat we ons zullen moeten gaan inzetten om de mensen in de arme landen te helpen

De inzichten die we bereiken via analytische meditatie en die we als bereikte conclusies bestendigen met een concentratiemeditatie, zullen ervoor zorgen dat de realisaties waarover de Boeddha spreekt, in onze eigen geest werkelijkheid worden.

Koosje van der Kolk op het prachtige terrein in Emst.

bij het oplossen van hun milieuproblematiek en dat we ons niet moeten blind staren op dit kleine stukje Nederland maar de zaak mondiaal moeten beschouwen. Anders zouden bepaalde voorspellingen van de Boeddha uit kunnen komen, die erg onplezierig zijn en die we bovendien kunnen voorkomen door de handen ineen te slaan. Dat is heel belangrijk.

In termen van karma: de motivatie geeft de doorslag. Het gaat om de mentale activiteit waarmee de handelingen gepaard gaan. In de theorie van karma kunnen we vrij gemakkelijk redeneren dat met een negatieve motivatie, een negatieve lading in de geest ontstaat die kwalijke ervaringen produceert, maar we kunnen niet weten wanneer die zullen ontstaan, in dit of een volgend leven. Dat is een bijzonder verborgen verschijnsel. We kunnen wel bedenken dat iemand met een negatieve lading in zijn of haar geest op een gegeven ogenblik gekweld wordt door zijn of haar eigen geest en dat iemand met een positieve karmische lading in zijn of haar eigen geest zich gelukkig voelt.

Lezing door eerwaarde
Geshe Sonam Gyaltsen
Gegeven op 21-02-2001 te Groningen
Vertaling: Hans van den Bogaert
Transcript: Herman Damveld
Redactie: Amrit Rienks

Een halssnoer van voorspoed

Een serie instructies over voorgaande en toekomstige levens

Jan Paul Kool

Wijlen lama's Thubten Yeshe en Ling Rinpochee.

Deze tekst is een gedeelte uit het boek *A Necklace of Good Fortune* van Geshe Lam Rim, uitgegeven door LTWA 1982. Het is bewerkt om het geschikt te maken als artikel voor dit magazine. Geshe Lam Rim geeft een samenvatting van alle bewijsvoeringen uit de soetrateksten, die aangeven waarom voorgaande en daarmee ook toekomstige levens waarschijnlijk zijn. In een tweede deel (dat in het volgende magazine zal worden opgenomen) beschrijft hij de vier zekerheden van karma.

Introductie

In *Het Kostbare Kralensnoer van de Middenweg* staat geschreven: "De beoefening zal wortel schieten in iemand die een ontvanger is van de verheven Leer. Verzeker u eerst van een fortuinlijke wedergeboorte, van daaruit zal het uiteindelijke geluk ontstaan." Bovengenoemde tekst beschrijft ook de voornaamste oorzaken die tot deze doelstellingen leiden: "In essentie zijn de middelen daartoe kort gezegd: vertrouwen en wijsheid." Dat wil zeggen: een onwankelbaar vertrouwen in de wet van oorzaak (activiteiten) en gevolg (hun gevolgen) en de wijsheid die de betekenis van zelfloosheid begrijpt. Hoewel wijsheid van deze twee de voornaamste is, is het van vitaal belang dat deze wordt voorafgegaan door vertrouwen. *Het Kostbare Kralensnoer van de Middenweg* vervolgt: Van deze beide is wijsheid de hoofdoorzaak en vertrouwen de voorwaarde." Daarom wordt in deze verhandeling een korte uiteenzetting gegeven over de middelen om overtuiging te ontwikkelen in de wet van oorzaak en gevolg. Deze heeft twee onderdelen: 1) een verklaring over de basis (= het bewustzijn) van de wet van oorzaak (activiteiten) en gevolg (hun gevolgen); 2) een verklaring over de basis van de wet (dit punt komt in het volgende MM).

Bewijsvoering van het bestaan van vorige en toekomstige levens.

a. Bewijsvoering door schriftelijke bronnen. Uit een soetra: "Oh, grote

Koning, wezens die van dit leven overgaan naar een leven voorbij dit leven zijn, hoewel ze opnieuw geboorte nemen, niet permanent." Er zijn talloze van dit soort passages te vinden in de Soetra's. Bovendien blijkt dat

In zijn 'Commentaar op (Dignaga's) Compendium van Betrouwbare Cognitie' zegt Acharya Dharmakirti: "Er is bewezen dat iets wat geen bewustzijn is, niet de voornaamste oorzaak van bewustzijn kan zijn."

wanneer wij de essentie van de Leer van de Boeddha samenvatten, er twee doelstellingen kunnen worden onderscheiden: het tonen van methoden om een gunstige wedergeboorte veilig te stellen en het tonen van methoden om uiteindelijk geluk te ontwikkelen. Indien er geen voorgaande of toekomstige levens zouden bestaan, dan zouden deze doelstellingen zonder basis zijn. Vandaar dat, gezien vanuit het standpunt van hun doelstellingen, alle leerstellingen van de Boeddha, zonder uitzondering, schriftelijke bronnen zijn die het bestaan van vorige en toekomstige levens bevestigen.

b. Bewijsvoering door logische redeneringen Dit heeft vier onderdelen.
b1. Bewijsvoering van de overeenkomstige voorafgaande soort.
In zijn *Commentaar op (Dignaga's) Compendium over Betrouwbare Cognitie* zegt Acharya Dharmakirti: "Bij een wedergeboorte ontwikkelen de ademhaling, de zintuigen en het bewustzijn zich niet enkel uit het fysieke lichaam, zonder daarbij ook afhankelijk te zijn van hun eigen overeenkomstige soort. Want, als dat wel het geval zou zijn, dan zou dat tot absurde consequenties leiden." Als de ademhaling enzovoort van een foetus zich enkel en alleen zouden ontwikkelen uit het fysieke lichaam, zonder daarbij afhankelijk te zijn van hun eigen overeenkomstige soort, dan zouden ze zich ontwikkelen uit een niet-overeenkomstige soort. Als we dat accepteren moeten we toegeven dat hieruit vele absurde consequenties zouden volgen, zoals dat het mogelijk is dat alles uit alles voortkomt. Omdat dit onlogisch is moeten we accepteren dat ze zich ontwikkelen uit een oorzaak die overeenkomt met hun eigen overeenkomstige soort. Met behulp van deze redenering kunnen we het bestaan van vorige levens afleiden. Want, omdat er een overeenkomstige functie heeft bestaan, voorafgaand aan de opnieuw ontwikkelde ademhaling enzovoort in dit leven, moet die wel zijn ontstaan in de bewustzijnsstroom van dat wezen in een vorig bestaan.
De bovenstaande redenering wordt kort samengevat in de volgende zin: "Beschouw het bewustzijn van een foetus: daar moet een vorig moment van bewustzijn aan zijn voorafgegaan. Waarom? Omdat het bewustzijn is. Bijvoorbeeld: het huidige bewustzijn."

(Noot: 3. Gedurende het proces van het zoeken naar een nieuwe wedergeboorte zijn de ademhaling en de zintuigen niet manifest aanwezig. Ze bestaan alleen als een potentiële vorm in de (mentale) bewustzijnsstroom van het transmigrerend bewustzijn. Wanneer het bewustzijn de samensmelting van sperma en eicel binnengaat, zal dit potentieel tot rijping komen en zich opnieuw ontwikkelen in de feitelijke ademhaling en zintuigen. Dus de nieuw ontwikkelde ademhaling en zintuigen van dit leven ontwikkelen zich uit hun eigen voorafgaande overeenkomstige soort. Dit is een verschil met het mentale bewustzijn dat altijd in gemanifesteerde vorm blijft functioneren. De ademhaling en zintuigen bestaan bij tijden alleen in potentie aanwezig.)

Aryashura stelt: "Als het zo is dat een later bewustzijn is ontstaan uit een eerder bewustzijn, dan is het duidelijk dat er een leven bestaat aan gene zijde. Het bewustzijn in de baarmoeder is voorafgegaan door het bewustzijn uit het direct voorafgaande leven." Ook Bhavaviveka verklaart: "Met betrekking tot het bewustzijn dat in de baarmoeder verbleef bestaat er verdwenen bewustzijn dat er onmiddellijk aan voorafging. Of: omdat het bewustzijn is overeenkomstig het bewustzijn dat er op volgt."

b2. Bewijsvoering door de voorafgaande voornaamste oorzaak.
In zijn *Commentaar op (Dignaga's) 'Compendium van Betrouwbare Cognitie* zegt Acharya Dharmakirti: "Er is bewezen dat iets wat geen bewustzijn is, niet de voornaamste oorzaak van bewustzijn kan zijn." Een voorbeeld: een gersteplantje. Het is duidelijk dat de voornaamste oorzaak van het gersteplantje een gerstezaadje is. Op dezelfde manier moet bewustzijn als voornaamste oorzaak een

Alles wat ontstaat, dat wil zeggen, alles wat oprijst, afhankelijk van oorzaken en omstandigheden, moet noodzakelijkerwijs zowel een voornaamste als meewerkende oorzaak hebben.

voorafgaande bewustzijnsstroom hebben. Daarom moet het bewustzijn dat aanwezig is bij de conceptie in dit leven, als voornaamste oorzaak wel een voorafgaande bewustzijnsstroom hebben. Omdat dat zo is, moeten er wel vorige levens zijn, want dat stemt overeen met voornoemde redeneringen (namelijk dat de voorafgaande bewustzijnsstroom afkomstig moet zijn uit het continuüm van een wezen

uit een vorig leven).

(Noot 4: De indeling van oorzaken in een voornaamste oorzaak (nyer len) en meewerkende oorzaken (lhan cig byed rkyen) is het eenvoudigst te begrijpen als we een van klei gemaakte pot als voorbeeld nemen. De voornaamste oorzaak van een kleien pot is de klei waarvan de pot is gemaakt. De klei brengt de pot voort binnen zijn eigen substantiële voortzetting (continuïteit) en is het belangrijkste element van de continuïteit van de pot.
De meewerkende oorzaken voor de pot zijn de pottenbakker die de pot heeft gemaakt en het gereedschap dat hij heeft gebruikt. De pottenbakker en het gereedschap maken geen deel uit van de substantiële continuïteit van de pot, maar staan daarbuiten; ze zijn niet de belangrijkste elementen van de continuïteit van de pot; in dit geval zijn ze zelfs helemaal geen element van de pot.
Op dezelfde wijze is de voornaamste oorzaak van een gerstplant het gerstzaadje waaruit het voortkomt. De meewerkende oorzaken zijn de boer, de aarde, het water enzovoort, die bijdragen aan het toenemen van de continuïteit van het plantje. De continuïteit van het plantje omvat het zaad waaruit het ontstond, de volwassen plant waarin het zich zal ontwikkelen en de vrucht van de groei, het toekomstige gerstzaad enzovoort.
De tekst stelt een voorgaand bewustzijn vast als de voornaamste oorzaak van een later bewustzijn, en wel op deze wijze, dat een voorgaand bewustzijn binnen zijn eigen substantiële of voornaamste continuïteit een volgend bewustzijn doet ontstaan, en het belangrijkste element uitmaakt van de continuïteit van het volgend bewustzijn. Dat wat geen bewustzijn is, om precies te zijn het lichaam of de hersenen (met andere woorden de omstandigheden), is niet de voornaamste oorzaak van bewustzijn, aangezien het geen bewustzijn kan voortbrengen buiten zijn eigen continuïteit (het lichaam is vorm en daarom moet alles binnen de eigen substantiële continuïteit eveneens vorm zijn) en het kan niet het voornaamste element zijn van de continuïteit van het bewustzijn (het bewustzijn is immers vormloos en daarom moeten zijn samenstellende delen eveneens vormloos zijn).
Alles wat ontstaat, dat wil zeggen alles wat oprijst afhankelijk van oorzaken en omstandigheden, moet noodzakelijkerwijs zowel een voornaamste als een meewerkende oorzaak hebben. Dus bewustzijn, een product dat oprijst afhankelijk van oorzaken en omstandigheden, moet noodzakelijk een voornaamste en een meewerkende oorzaak hebben. Als een van beiden ontbreekt zou bewustzijn niet kunnen ontstaan. Aangezien bewustzijn noodzakelijkerwijs een voornaamste oorzaak heeft, en er niets anders dan een voorgaand bewustzijn kan functioneren als de voornaamste oorzaak van bewustzijn, moet het bewustzijn dat aanwezig is bij de conceptie wel een voorgaan bewustzijn hebben dat functioneert als zijn voornaamste oorzaak. Dat voorgaande bewustzijn is het bewustzijn van het onmiddellijk eraan voorafgaande leven.)

Dus: "Beschouw het bewustzijn bij de conceptie in dit leven: het ontstaat uit de voornaamste oorzaak: een voorafgaand bewustzijn. Waarom? Omdat het bewustzijn is. Bijvoorbeeld: ons bewustzijn van vandaag." Ook deze logische redenering toont aan dat er vorige levens moeten bestaan. Evenzo stelt Shantirakashita: "Dus het bewustzijn van de conceptie in dit leven ontstaat door de macht van zijn eigen voornaamste oorzaak, op dezelfde manier waarop het bewustzijn van dit moment ontstaat. De reden: beiden zijn bewustzijn."

Aryashura stelt vast: "Hoewel de geest van een pasgeboren baby zwak is en zijn zintuigen van nature nog weinig ontwikkeld zijn, begint het zonder dat iemand hem dat hoeft te leren naar voedsel te zoeken en aan de borst te zuigen.

b3. Bewijsvoering door voorafgaande gewoontevorming.
In het *Commentaar op (Dignaga's) Compendium van Betrouwbare Cognitie* staat: "Het is duidelijk waarneembaar dat gehechtheid en dergelijk ontstaan uit gewoontevorming; want het zijn niet louter fantasieën. En het zou tegenstrijdig zijn wanneer gehechtheid zonder oorzaak zou ontstaan."
Verstorende emoties - zoals de gehechtheid en afkeer die in ons bewustzijn van dit moment aanwezig zijn – zijn ontstaan uit gewoontepatronen. Dit bevestigt onze eigen ervaring. We kunnen deze verstorende emoties als voorbeeld nemen, want elke mentale houding wordt gevormd door gewoonte. En wel om de volgende reden: "Beschouw het bewustzijn van een pasgeboren baby: hier ging eerdere gewoontevorming aan vooraf, die er de oorzaak van is. Want het is bewustzijn. Bijvoorbeeld: de gehechtheid en afkeer in onze huidige bewustzijnsstroom." Met behulp van een dergelijke sluitrede die de ongewijzigde gedachte is uit de grote geschriften, kunnen we wederom het bestaan van vorige levens afleiden. Deze logische redeneringen verhelderen waarom een pasgeboren baby niet opnieuw de zuigreflex enzovoort hoeft aan te leren. Dit soort instinctieve kennis kan worden begrepen in termen van de macht der gewoonte uit voorgaande levens, zo is gezegd.
Aryashura stelt vast: "Hoewel de geest van een pasgeboren baby zwak is en zijn zintuigen van nature nog weinig ontwikkeld zijn, begint het zon-

der dat iemand hem dat hoeft te leren naar voedsel te zoeken en aan de borst te zuigen. Dit vindt zijn oorzaak in de macht der gewoonte uit voorgaande levens." Bhavaviveka zegt: "Zelfs een kalf zal, door voorgaande gewoontevorming, onmiddellijk na zijn geboorte rondsnuffelen en naar voedsel zoeken, alsof zijn zintuigen reeds volledig ontwikkeld waren." Kortom, voor gewone mensen als wijzelf is het buitengewoon moeilijk om positieve gewoonten zoals vertrouwen te ontwikkelen, zelfs als we ons ervoor inspannen. Zelfs als het ons één op de honderd keren lukt een positieve houding te ontwikkelen, dan is de kracht ervan zwak en de voortduring ervan onstabiel. Negatieve emoties, zoals begeerte daarentegen, ontstaan moeiteloos en verdwijnen zelfs niet als ze weerstand ondervinden van tegenkrachten. En, zoals we uit eigen ervaring weten, wanneer ze eenmaal zijn opgewekt blijven ze lange tijd buitengewoon krachtig. Dit toont duidelijk aan hoe goed we bekend zijn met verstorende emoties zoals verlangen, afkomstig uit onze vorige levens en ons hoe weinig gewenning we hebben opgebouwd met andere, gezondere mentale houdingen.

b4. Bewijsvoering door directe ervaring van voorgaande levens.
Het is mogelijk zich voorgaande levens te herinneren door de kracht van gestilde concentratie. Deze herinneringen bestaan, daarom moeten er wel vorige levens bestaan, omdat het niet aannemelijk is dat men later een herinnering heeft van een ervaring die nooit heeft plaatsgevonden. In de *Geboorteverhalen van de Boeddha* staat geschreven: "Door training in gestilde concentratie wordt de herinnering helder. Als gevolg daarvan zijn er herinneringen aan vorige levens. Uit het feit dat die bestaan kan men afleiden dat er een leven aan gene zijde bestaat. Als er een ik of zelf kan worden waargenomen dat bestaat door de drie tijden heen, wordt het bestaan van vorige en toekomstige levens dan niet duidelijk?" En Bhavaviveka zegt: "Er bestaan herinneringen aan vorige levens."

Met behulp van bovenstaande vier logische redeneringen wordt het bestaan van vorige levens expliciet aangetoond en daarmee wordt ook het bestaan van toekomstige levens impliciet vastgesteld. Op welke manier? Door het feit dat we geen reden kunnen bedenken waarom iemand die van het vorige leven naar het huidige leven is gekomen, niet zou kunnen migreren naar een toekomstig leven."

In het *Commentaar op (Dignaga's) 'Compendium van Betrouwbare Cognitie* wordt deze lijn voortgezet: "Als we zien dat de migrant de capaciteit heeft om van het vorige leven naar het huidige leven te migreren, waarom zou hij dan niet naar toekomstige leven kunnen migreren?"
In een sluitrede verwerkt wordt het op de volgende wijze gepresenteerd: "Beschouw het laatste moment van de bewustzijnsstroom van dit leven: het is bewustzijn dat zich verbindt met toekomstig bewustzijn. Want het is bewustzijn dat verlangen heeft. Bijvoorbeeld: het laatste moment van de bewustzijnsstroom uit een vorig leven." Shantirakshita stelt: "Het bewustzijn dat aanwezig is op het moment van sterven heeft het vermogen om zijn eigen substantiële resultaat voort te brengen. Want het is innig verbonden met gehechtheid, overeenkomstig zijn vorig bewustzijn." We kunnen ons afvragen onder welke van de drie soorten van juiste redenen - een juiste reden van het gevolg; een juiste reden van nature; een juiste reden van niet-kennen - deze redeneringen vallen. Het antwoord luidt: het is de mening van de grote geleerde Kamalashila dat de vier redeneringen die het bewijs vormen voor het bestaan van voorgaande levens "juiste redenen van het gevolg" zijn, terwijl het bestaan van toekomstige levens aangetoond wordt met een "juiste reden van nature".

c. Bewijsvoering door verhelderende analogieën.
De Soetra van de Overgang bij het sterven beschrijft acht analogieën over de schakels van wedergeboorte.

c1. Overdracht
Het vermogen van een leerling om de recitatie van zijn spirituele leraar te kunnen begrijpen die hij ontvangt in mondelinge overdracht. Dit is analoog aan de manier waarop een vorig bewustzijn is verbonden aan een later bewustzijn.
c2. Een vlam
Een vlam die van de ene kaars wordt overgebracht naar een andere. Dit is analoog aan de migrant die onderweg naar een nieuwe wedergeboorte noch wordt vernietigd, noch onveranderd blijft.
c3. Een reflectie in een spiegel
Het spiegelbeeld van een gezicht dat verschijnt in een spiegel. Dit is analoog aan de opvatting dat het bestaan van een vorig leven ook impliceert dat toekomstig leven bestaat en, hoewel de persoon uit het vorig leven niet zelf migreert, bevestigt het wel dat een overgang naar een volgend leven zeker is.
c4. De afdruk van een stempel
De afdruk die een stempel achterlaat lijkt op het ontwerp van die stempel. Dit is analoog aan het vinden van een wedergeboorte overeenkomstig het heilzame of schadelijke karma dat is verzameld en geactiveerd.
c5. Een vergrootglas
Een vergrootglas die, hoewel hij koel aanvoelt, gebruikt kan worden om de stralen van de zon te bundelen, waarmee vuur gemaakt kan worden. Deze analogie geeft aan dat het niet onlogisch is dat de transmigrant een wedergeboorte aanneemt in een andere bestaanswereld, wezenlijk verschillend van de vorige.
c6. Het zaad van een plantje
Hoewel het zaad niet meer als zodanig bestaat zodra het een plantje is geworden, wordt de continuïteit niet verbroken. Dit is analoog aan het gegeven dat, hoewel het wezen van het vorige leven nu niet meer bestaat en het tijdens de wedergeboorte is

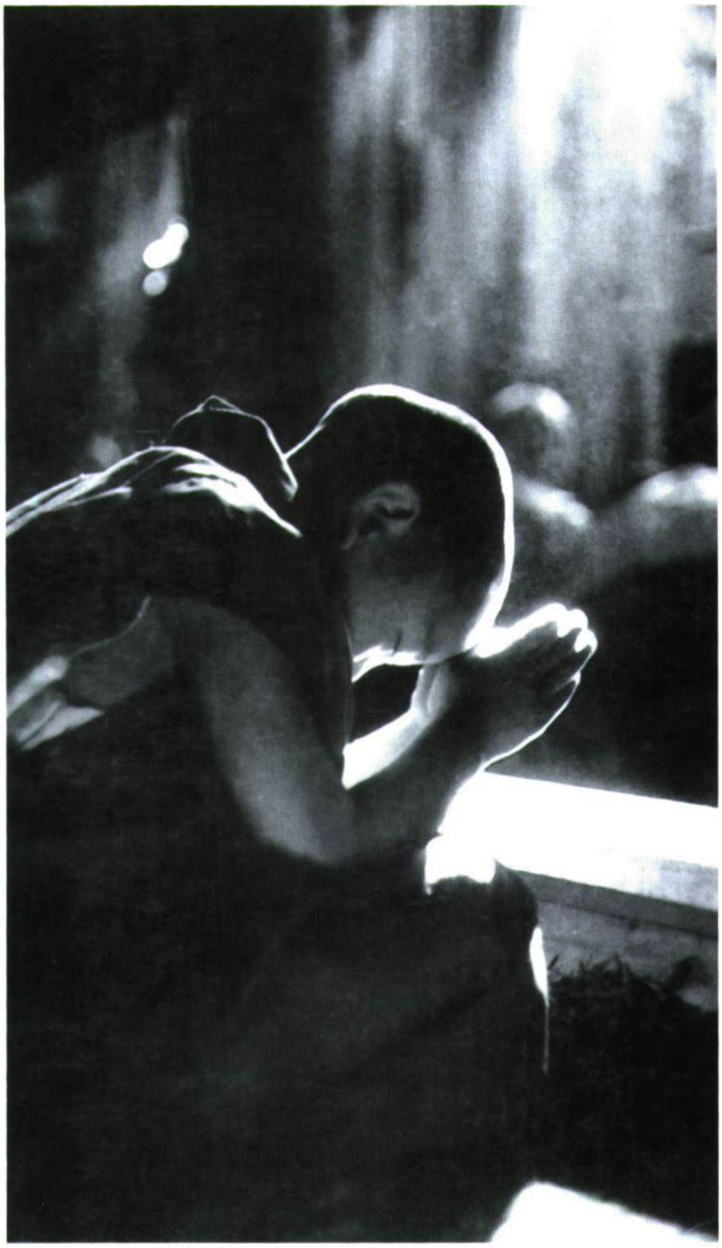

verdwenen, de continuïteit van dat wezen niet wordt onderbroken.

c7. Het woord zuur

Het is niet onwaarschijnlijk dat bij het zeggen van het woord 'zuur' tegen een persoon die de ervaring van zure smaak niet is vergeten, zijn de mond zal samentrekken, hoewel hij op dat moment geen zure substantie in zijn mond heeft. Dit is analoog aan de mogelijkheid dat, hoewel de activiteiten die werkzaam waren om deze wedergeboorte te veroorzaken op het moment van wedergeboorte zijn opgehouden en niet meer bestaan, dat niet tegenstrijdig is aan het feit dat deze wedergeboorte in afhankelijkheid van die activiteiten is ontstaan.

c8. Een echo

Hoewel een echo ontstaan door een uitroep van een persoon, kan men bij nader onderzoek in de richting van waaruit de echo klonk, geen persoon ontdekken. Dit is analoog aan het feit dat, hoewel een nieuwe wedergeboorte afhankelijk is van het louter samenkomen van onderling afhankelijke oorzaken en omstandigheden, zoals karma en verstorende emoties, er wordt onderwezen dat deze oorzaken en omstandigheden niet uiteindelijk bestaan als één of vele. (noot red.: de vier-punten analyse). Dit is enkel een samenvatting van de acht analogieën die de schakels beschrijven tussen een vorige en een latere wedergeboorte. Verder wordt gezegd dat elk van de twee termen binnen iedere analogie een tweevoudige innerlijke interpretatie heeft. De eerste interpretatie van de term weerlegt het extreem van eternalisme, terwijl de tweede interpretatie het extreem van nihilisme weerlegt.

De manier waarop het extreem van nihilisme wordt weerlegd is de volgende:

Als een wezen van een latere wedergeboorte onafhankelijk van het wezen uit het vorig leven zou ontstaan, dan zouden er twee fouten worden gemaakt: 1) de continuïteit van de eerste zou zijn verbroken; 2) de laatste zou worden geboren zonder een voornaamste oorzaak.

Dat dit niet het geval is, moet worden begrepen in die zin, dat de tweede interpretatie van de term - bijvoorbeeld de mondelinge recitatie van de leerling - niet tot stand komt zonder afhankelijk te zijn van de mondelinge recitatie van zijn spirituele leraar en dat een opvolgende vlam niet tot stand komt zonder afhankelijk te zijn van een voorafgaande.

De manier waarop het extreem van eternalisme wordt weerlegd is de volgende:

Als een persoon, die van het ene naar het andere bestaan migreert, in zijn totaliteit zou overgaan in de volgende persoon in elk volgend bestaan, dat zou leiden tot twee absurde consequenties: 1) de opvolgende persoon zou ontstaan uit een niet-overeenkomstige oorzaak; 2) de vorige persoon zou een permanent verschijnsel zijn.

Dat dit niet het geval is dient begrepen te worden in de zin dat het bijvoorbeeld niet de mondelinge recitatie van de spirituele leraar zelf is die in zijn geheel wordt overgedragen aan de leerling, en dat de voorgaande vlam niet in zijn geheel wordt overgedragen naar de volgende vlam, zo wordt gezegd.

Het is onder invloed van de macht van onwetendheid omtrent het toepassen van nauwkeurige analyse met betrekking tot de verbindende schakels bij het aannemen van een wedergeboorte, dat verkeerde zienswijzen worden ontwikkeld, zoals die welke uitgaan van een permanente persoon of een niets (noot red.: de opvatting dat er na de dood niets overblijft van de persoon). De Boeddha die dit zag, heeft uitgebreid onderricht gegeven over deze acht analogieën en over de manier waarop wezens wedergeboorte nemen. Bovendien verklaarde hij ook dat het belang van deze analogieën niet onderschat moet worden.

Zoals gezegd: "Oh, grote Koning, die wezens die vanuit dit leven naar een volgend leven migreren zijn, terwijl ze wedergeboorte nemen, noch permanent, noch niet-bestaand, een niets. Ze zijn noch oorzaakloos, noch ontstaan ze zonder een oorzaak, noch zijn ze gemaakt door een schepper.

Ze dienen te worden begrepen als ontstaan door het samenkomen van oorzaken en omstandigheden van activiteiten (karma) en verstorende emoties."

De manier waarop het extreem van eternalisme wordt weerlegd is de volgende: als een persoon, die van het ene naar het andere bestaan migreert, in zijn totaliteit zou overgaan in de volgende persoon in elk volgend bestaan, dat zou leiden tot twee absurde consequenties: 1) de opvolgende persoon zou ontstaan uit een niet-overeenkomstige oorzaak; 2) de vorige persoon zou een permanent verschijnsel zijn. Dat dit niet het geval is dient begrepen te worden in de zin dat het bijvoorbeeld niet de mondelinge recitatie van de spirituele leraar zelf is, die in zijn geheel wordt overgedragen aan de leerling, en dat de voorgaande vlam niet in zijn geheel wordt overgedragen naar de volgende vlam, zo wordt gezegd.

Het is onder invloed van de macht van onwetendheid omtrent het toepassen van nauwkeurige analyse met betrekking tot de verbindende schakels bij het aannemen van een wedergeboorte, dat verkeerde zienswijzen worden ontwikkeld, zoals die welke uitgaan van een permanente persoon of een niets (noot red.: de opvatting dat er na de dood niets overblijft van de persoon). De Boeddha, die dit zag, heeft uitgebreid onderricht gegeven over deze (acht) analogieën en over de manier waarop wezens wedergeboorte nemen. Bovendien verklaarde hij ook dat het belang van deze analogieën niet onderschat moet worden.
Zoals gezegd: "Oh, grote Koning, die wezens die vanuit dit leven naar een volgend leven migreren zijn, terwijl ze wedergeboorte nemen, noch permanent, noch niet-bestaand, een niets. Ze zijn noch oorzaakloos, noch ontstaan ze zonder een oorzaak, noch zijn ze gemaakt door een schepper. Ze dienen te worden begrepen als ontstaan zijnd door het samenkomen van oorzaken en omstandigheden van activiteiten (karma) en verstorende emoties."

Met behulp van vier logische redeneringen wordt het bestaan van vorige levens expliciet aangetoond en daarmee wordt ook het bestaan van toekomstige levens impliciet vastgesteld.

d. Bewijsvoering door betrouwbare verslagen.
Onze leraar Boeddha Shakyamoeni heeft verschillende zuivere en onzuivere wedergeboorten aangenomen, terwijl hij verbleef op de paden van leren, net zoals alle andere boeddha's en bodhisattva's in hun vorige en latere wedergeboorten. Alles wat verteld wordt betreffende hun wedergeboorten kan hier worden toegepast. Niet alleen dat, ook de bestaande biografieën van de vele grote spirituele leraren en wijzen van het verleden kunnen worden bestudeerd; biografieën waarin ze hun levendige herinneringen aan nabije en ver in het verleden liggende vorige levens beschrijven. Ook de vele mondelinge verslagen van wezens die zijn wedergeboren als een wereldse god of als boze geest kunnen hier worden gelezen. Als blijkt dat verhalen over wereldse geesten overtuiging teweegbrengen omtrent het bestaan van vorige en toekomstige levens kunnen zelfs die ter inspiratie dienen. Zoals het gezegde luidt: 'Als het de wonden heelt, is zelfs het gebruik van hondenvet nuttig'.

e. Een uitleg over de voordelen van een juist begrip en de nadelen van het niet-begrijpen.
e1. Tijdelijke voor- en nadelen.
Nadat begrip is ontstaan over het bestaan van vorige en toekomstige levens en we overtuigd zijn geraakt van de juistheid hiervan, zullen we toevlucht nemen tot de Drie Juwelen uit angst om in onfortuinlijke wedergeboorten terecht te komen. Ook zullen we beginnen met het beoefenen van bedachtzaamheid omtrent wat te doen en wat te laten met betrekking tot de wet van oorzaak (activiteiten) en gevolg (hun gevolgen). Door te trainen in dit soort beoefeningen keren we ons af van toekomstige ongunstige wedergeboorten en zijn we in staat een voorspoedige wedergeboorte te verkrijgen. Anderzijds, als we niet de wens hebben in de toekomst voorspoedige levens te verwerven, zullen we dan - ook al uit vrees voor ongunstige wedergeboorten - positieve gewoontevorming ontwikkelen voor het doen van de juiste activiteiten die noodzakelijk zijn om een gunstige wedergeboorte te verkrijgen? Dat zullen we niet. En als we dat niet doen, als we niet de oorzaken en omstandigheden creëren, hoe kunnen we dan een gunstige wedergeboorte verwerven in toekomstige levens? We zullen ze niet verwerven. Daarom zijn zelfs de

Er is een bewering dat het bestaan van vorige en toekomstige levens niet te verdedigen is, omdat het lichaam niet naar een toekomstig leven verhuist en het bewustzijn afhankelijk is van het lichaam. Omdat tijdens het sterven de continuïteit van het lichaam ophoudt, moet ook de continuïteit van het bewustzijn ophouden.

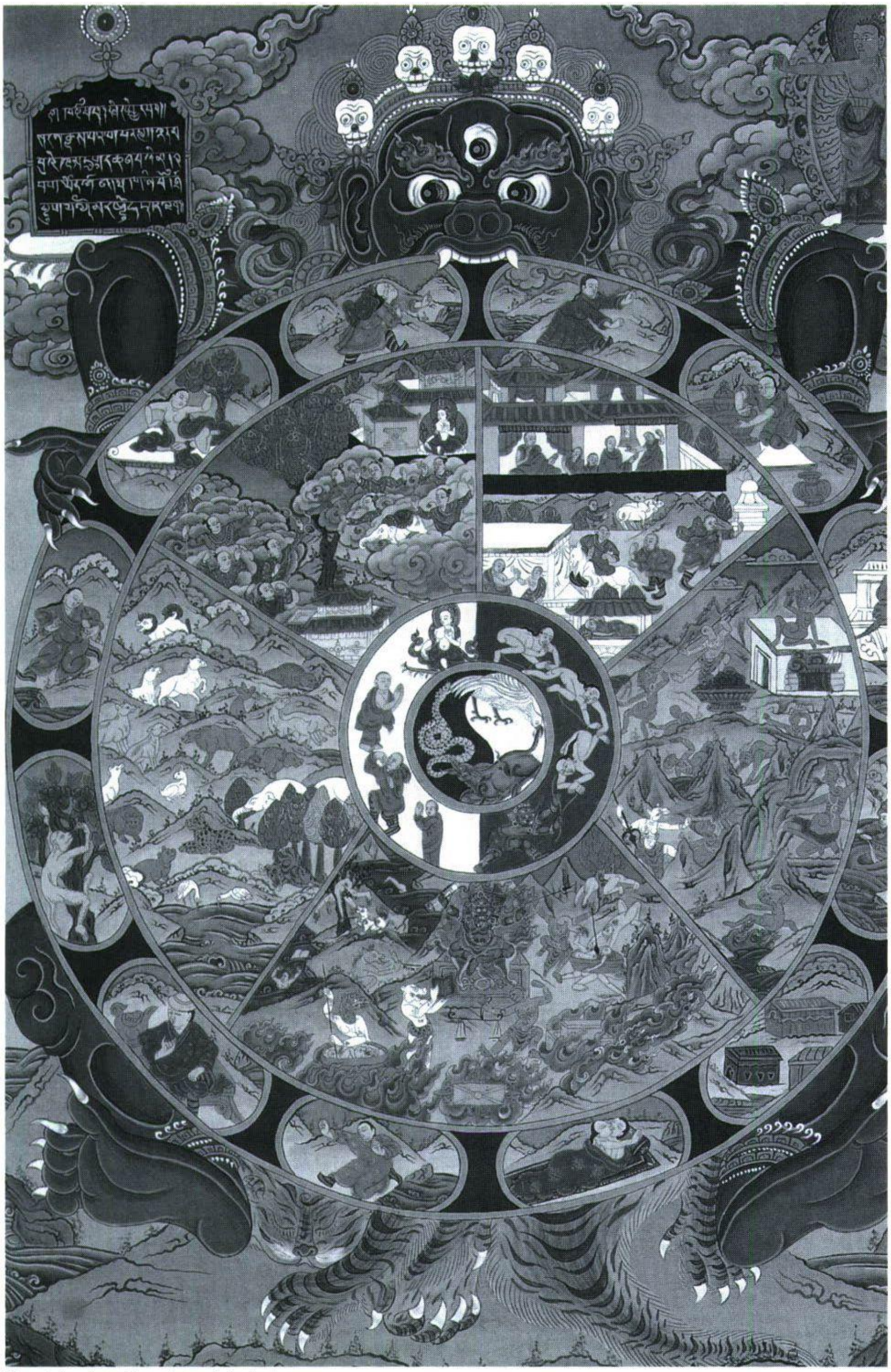

Bhavachakra, het wiel van het cyclische bestaan.

tijdelijke voordelen van een voorspoedig leven afhankelijk van het wel of niet ontwikkelen van begrip omtrent het bestaan van vorige en toekomstige levens.

e2. Uiteindelijke voor- en nadelen.
Als we het inzicht ontwikkelen dat er geen einde komt aan het lijden in de kringloop van wedergeboorten, ontstaat het bewustzijn dat streeft naar bevrijding. Door alle wezens te herkennen als onze vriendelijke ouders, ontwikkelen we mededogen en liefdevolle vriendelijkheid. Het al dan niet ontstaan van dergelijke realisaties is afhankelijk van de mate, waarin we door middel van betrouwbare cognitie begrip kunnen ontwikkelen over het bestaan van vorige en toekomstige levens. Daarom is het kunnen bereiken van de staat van uiteindelijke bevrijding ofwel de staat van boeddhaschap (alwetendheid) ook afhankelijk van de mate waarin we inzicht hebben in vorige en toekomstige levens.

Over dit denkbeeld zegt Khedrub Chökyi Gyälpo: "Zolang men niet met zekerheid - door de kracht van redenering - het bestaan van vorige en toekomstige levens heeft vastgesteld, blijven de toegangen tot de paden naar een gunstige wedergeboorte en uiteindelijk geluk gesloten." Kortom, de enige basis van alles wat positief of negatief is, is de mate van begrip omtrent vorige en toekomstige levens. Daarom wordt gezegd dat we de zekerheid ervan dienen te onderzoeken aan de hand van de methoden van logische redenering en het bestuderen van de geschriften.

II. Het weerleggen van de stelling dat vorige en toekomstige levens niet bestaan.
Er is een bewering dat het bestaan van vorige en toekomstige levens niet te verdedigen is omdat het lichaam niet naar een toekomstig leven verhuist en het bewustzijn afhankelijk is van het lichaam. Omdat tijdens het sterven de continuïteit van het lichaam ophoudt, moet ook de continuïteit van het bewustzijn ophouden. Het antwoord hierop luidt: Wat is de aard van die afhankelijkheidsrelatie tussen bewustzijn en lichaam?
a. Afhankelijkheid in de zin van effect.
Als de afhankelijkheidsrelatie is zoals het licht van een vlam in relatie tot de vlam, dan zal men moeten toegeven dat als de helderheid van de vlam toeneemt of vermindert ook het inzicht en concentratievermogen van de geest zou moeten toenemen of verminderen naargelang de afmeting van het lichaam. Deze manier van onderlinge verbondenheid is dus onmogelijk.
b. Afhankelijkheid in de zin van een entiteit.
Als de afhankelijkheidsrelatie is zoals hitte in relatie tot een vuur, dan zal men moeten toegeven dat net zoals hitte onafscheidelijk is van vuur, het bewustzijn onafscheidelijk zou moeten zijn van bet lichaam. Dit gegeven leidt tot de conclusie dat zelfs een dood lichaam niet zonder bewustzijn kan zijn. Daarom is ook deze relatie onmogelijk.
c. Afhankelijkheid in de zin van een attribuut
Als de afhankelijkheidsrelatie is zoals een fresco in relatie tot de muur dan zal men moeten toegeven dat net

Tibet Photo Studio

De nieuwe incarnaties van de lama's Yeshe en Ling Rinpochee in 1987.

zoals de muur wordt waargenomen als we naar de fresco kijken, we ook bewustzijn zouden moeten kunnen waarnemen, wanneer we het lichaam zien. Daaruit blijkt dat ook deze relatie onmogelijk is.

In dit licht gezien is een substantiële afhankelijkheid van bewustzijn van het lichaam onacceptabel. Als dat inderdaad het geval zou zijn dan zou die manier van afhankelijkheid besloten moeten zijn binnen een van de drie soorten relaties die wij net beschreven hebben en zoals bewezen, is geen van drieën mogelijk. Zo hebben we vastgesteld dat de stelling: 'als het lichaam verdwijnt moet noodzakelijkerwijs ook het bewustzijn uitdoven' onjuist is. Omdat er geen andere redenen zijn voor het uiteenvallen van het bewustzijn, zal de bewustzijnsstroom blijven bestaan zolang als er ruimte bestaat. Hoe lang de levensduur van dit leven ook is, dat aantal jaren zal binnen afzienbare tijd zijn opgebruikt. Maar het aantal levens dat nog voor ons ligt is schier eindeloos. Dit is de uiteindelijke motivatie te onthechten van dit leven en te streven naar gunstige omstandigheden in de levens die voor ons liggen.

Dan kan de gedachte opkomen dat de bewustzijnsstroom onderbroken zou kunnen worden omdat er ergens verklaard wordt dat op het moment van het bereiken van de staat van 'nirvana zonder overblijfsel' het fysieke en mentale continuüm verbroken wordt. Het tegenargument is dat er geen conflict ontstaat door deze verklaring. Want deze verklaring werd gegeven in overeenstemming met het begripsvermogen van minder intelligente aspiranten. Wanneer men op geen enkele manier de gedachte kan verdragen dat er vorige en toekomstige levens bestaan, dan dient men met een redenering te komen die onweerlegbaar het bestaan van wedergeboorte weerlegt. Tot nu toe is er geen enkele redenering naar voren gebracht die verder gaat dan een nihilistische zienswijze. Dit uitgebreide weerleggen van deze beweringen heeft als doel zich te ontdoen van de schoonschijnende argumenten van andere zienswijzen.

Literatuur:

- *The Precious Garland of the Middel Way*
- *Commentary on (Dignaga's) Compendium of Valid Cognition*
- *Jatakatales*
- *Sutra of the Transference at Death*

Vertaling: Rob de Bont
Redactie: Koosje van der Kolk en Amrit Rienks

International FPMT Geshe Summit in Emst

Het was een ambitieus initiatief van geshe Sonam Gyaltsen en het was zeer geslaagd – de FPMT International Geshe Summit die in april jl. in het Maitreya Instituut in Emst werd gehouden. Na heel veel voorbereidingen van fysieke en administratieve aard was het eindelijk zover. De 14 geshes die van FPMT-centra overal ter wereld naar Emst waren gekomen liepen de gompa in voor de eerste sessie. Onze geshe Sonam Gyaltsen liep voorop en het was een zeer indrukwekkende stoet monniken die na hem plaatsnamen in de gompa, allemaal gerangschikt naar senioriteit. Er waren oudere geshes en jongere geshes, geshes uit Nieuw-Zeeland, Maleisië, Italië, Frankrijk, Singapore, de V.S., Duitsland en Spanje. Allen waren gekomen om met elkaar, met Lama Zopa Rinpochee en met de aanwezige leden van het FPMT International Office, te praten over verschillende aspecten van hun werk in de FPMT-centra.

Er werd gesproken over zaken omtrent het Basis Studieprogramma, over de overige studieprogramma's die ontwikkeld worden binnen de FPMT en over andere onderwerpen die hen allemaal aangaan. Alles werd uit het Tibetaans in het Engels vertaald en andersom, uit het Engels in het Tibetaans – een hele klus voor de drie tolken. Aan het eind van vier dagen vergaderen werd er een poedja gehouden in het bijzijn van Lama Zopa Rinpochee, waarbij vele studenten aanwezig konden zijn. Mijns inziens had het nauwelijks beter gekund. Er werd goed gediscussieerd en er werden conclusies bereikt, de sfeer was uitstekend, het eten voortreffelijk en de samenwerking onder de vrijwilligers was uitmuntend. Dus nogmaals: veel dank aan iedereen die zo hard heeft gewerkt om die week zo geslaagd te maken.

Door Paula de Wijs

Jan Paul Kool

Beelden van de internationale FPMT Geshe Summit in het Maitreya Instituut Emst.

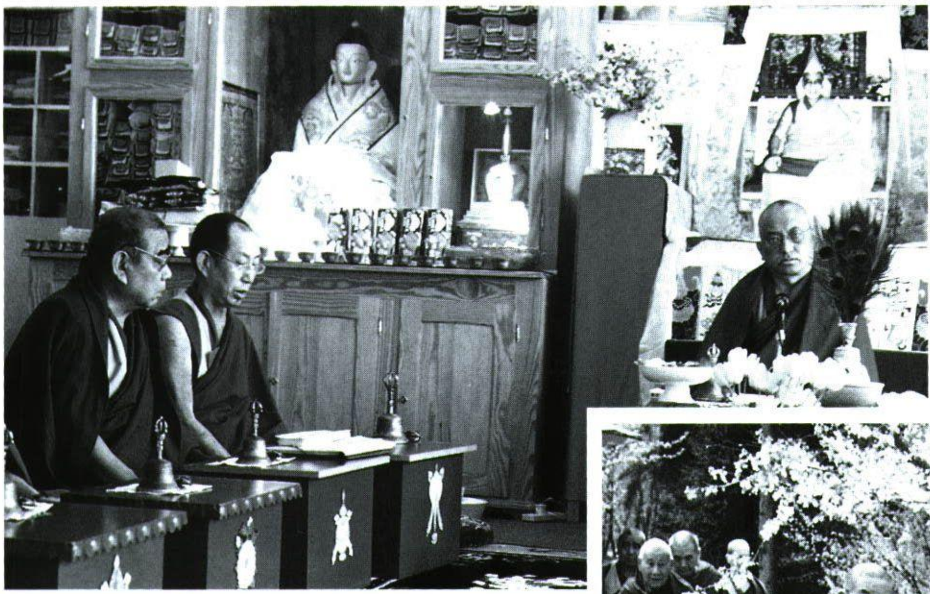

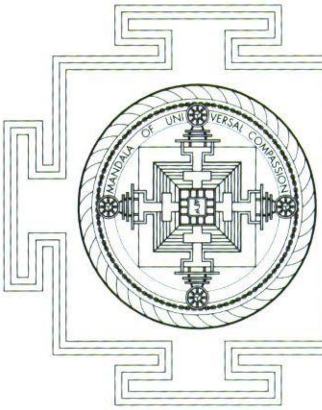

Jan Paul Kool

Beelden van de internationale FPMT Geshe Summit in het Maitreya Instituut Emst.

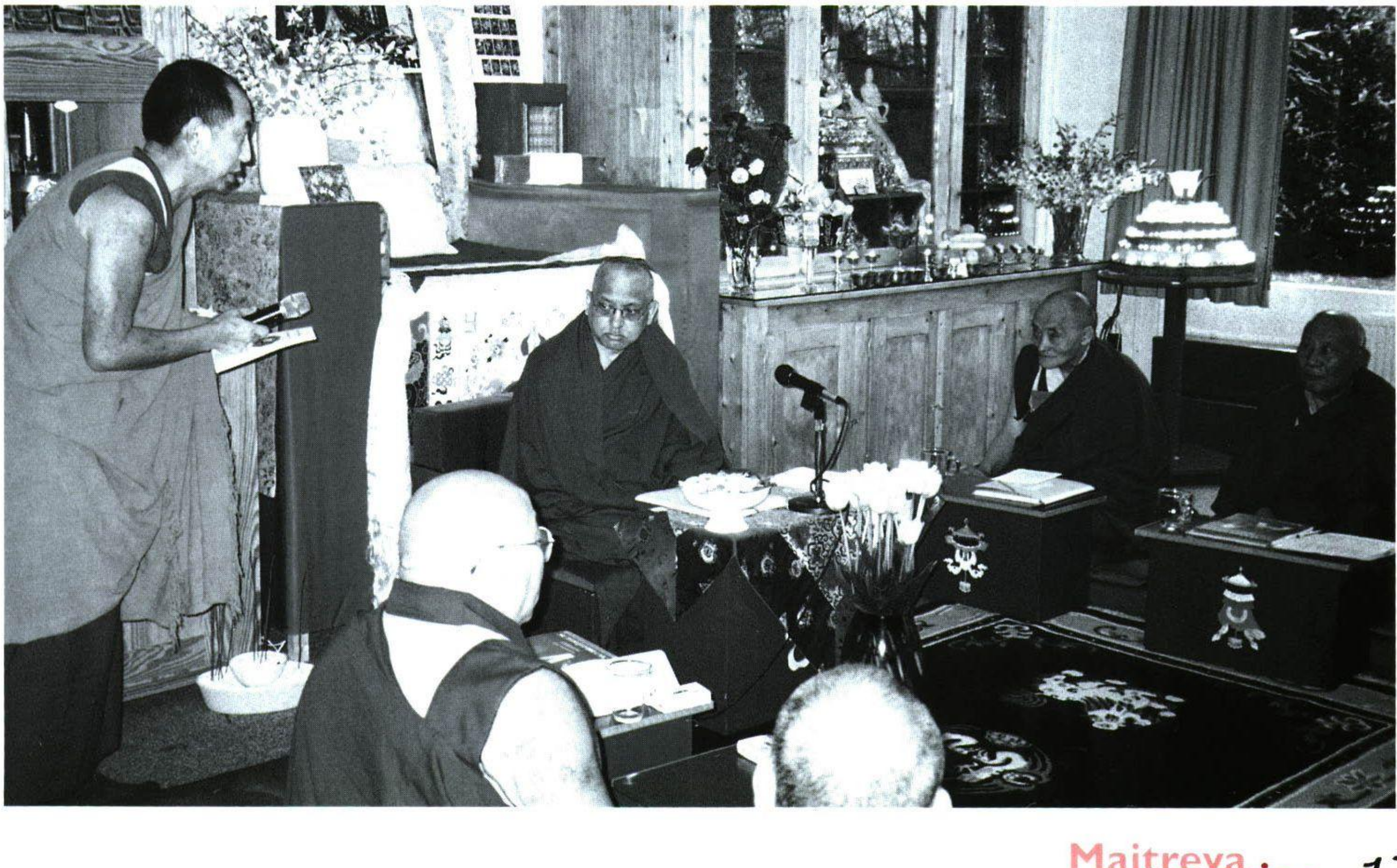

Thösamling het eerste klooster voor westerse boeddhistische nonnen in Dharamsala

Het kleine huisje in Mc Cleod Ganj dat onderdak biedt aan Tenzin Sangmo, een Nederlandse non, is sinds kort uitgebreid met een kamertje ernaast. De keuken is verhuisd naar de nieuwe kamer en op de plaats van de keuken staat nu een echt kantoortje. "Ik heb er nog geen eens om gevraagd. De huisbaas kwam zelf met het brilliante idee en nu ik overspoeld word door werkzaamheden komt het mij heel erg goed uit."

Tenzin Sangmo is een van de initiatiefneemsters tot het opzetten van een westers nonnenklooster in Dharamsala. Ze doet haar verhaal: Westerse nonnen hebben nogal wat problemen hier in Dharamsala. De Tibetaanse nonnenkloosters zijn overvol door de grote stroom nonnen die uit Tibet vluchten. Daardoor is er voor hen geen plaats in de Tibetaanse nonnenkloosters. Om Tibetaans te studeren is het een pluspunt om in een Tibetaans nonnenklooster te wonen, maar dat zit er dus niet in. De kans op goede studiemogelijkheden komt hierdoor in het knel. Ik ken veel westerse nonnen die, net zoals ik, graag de Tibetaanse taal onder de knie zouden willen krijgen. Ze kunnen zich maar tot een bepaald niveau ontwikkelen en zijn niet in staat om bijvoorbeeld als vertaler op te treden of de lessen van Zijne Heiligheid de Dalai Lama zonder vertaling bij te wonen. De motivatie om de originele Tibetaanse teksten te kunnen doorgronden is er wel, maar het is hopeloos de juiste leraren te vinden of een goed georganiseerde opleiding.

De nonnen wonen verspreid in McLeod Ganj, veelal in guesthouses of kleine kamertjes bij Tibetanen. Ze maken geen deel uit van een Sanghagemeenschap en dat is wel de bedoeling als je voor het nonnenschap kiest. Daarom zijn we het er allemaal wel over eens dat een nonnenklooster voor westerse nonnen uitermate gewenst is. Van het een kwam het ander en plotseling was het idee geboren om een nonnenklooster te starten. Het wordt een non-sektarisch klooster. Dat betekent dat in de toekomst leraren van verschillende tradities worden uitgenodigd om les geven. We volgen hiermee de lijn van Zijne Heiligheid de Dalai Lama om meer openheid tussen de verschillende tradities te bewerkstelligen. Tijdens een audiëntie met Zijne Heiligheid onderstreepte hij de noodzaak om een goede plek te creëren, waar westerse nonnen kunnen studeren en in retraite kunnen gaan. Hij gaf ons klooster recentelijk de naam Thösamling. Dit betekent: plaats voor luisteren en contemplatie en filosofische studie en reflectie.

Met hulp van een eerste grote sponsor kunnen we land aankopen in Sidhpur, een plaatsje dat met de bus ongeveer één uur van Dharamsala verwijderd ligt. Het is een oase van rust, met een geweldig uitzicht op de besneeuwde bergtoppen. McLeod Ganj wordt ieder jaar steeds drukker en het is geen plek meer voor retraites. Het land is 15.000 m² groot en ligt geheel vrij in het landschap, zonder grote gebouwen eromheen. Ongeveer 15 minuten op loopafstand van het Norbulinka Instituut en Dolma Ling, een Tibetaans nonnenklooster, dat onder de hoede van het Nuns Project valt. Met Elizabeth Napper, de motor achter dit project hebben we goed contact. Zijne Heiligheid de Dalai Lama was blij met de keuze om een stuk land te zoeken dicht bij het Dolma Ling Instituut. Hij zei dat de mogelijkheid om leraren uit te wisselen en een goed studieprogramma te ontwikkelen hierdoor vergroot wordt. Het is niet ondenkbaar dat we in de toekomst de debatlessen gezamenlijk met de Tibetaanse nonnen kunnen volgen.

Er komen een tempel en verschillende verblijfplaatsen voor de nonnen (en lekenvrouwen) met bibliotheek, keuken, klaslokalen etc. Daarnaast zal een groot deel van het land gebruikt worden om kleine retraitehuisjes neer te zetten voor nonnen en vrouwen die lange tijd in retraite willen. De nonnen van het klooster kunnen voor hen zorgen, zodat de retraitanten in staat zijn om zonder problemen al hun tijd aan hun beoefeningen te wijden. Het is de bedoeling dat Thösamling ook een plek wordt waar

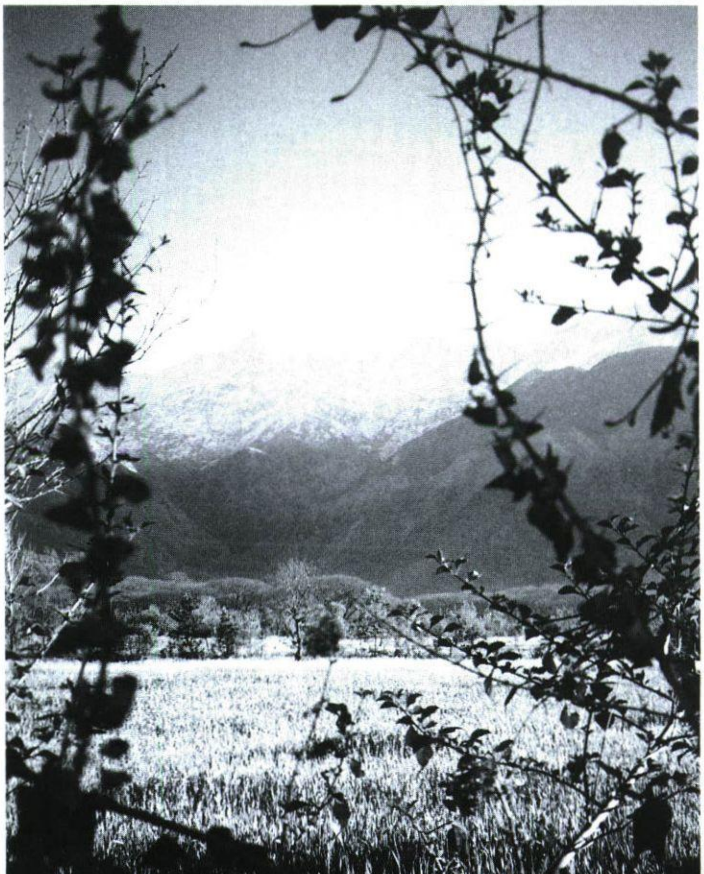

Tenzin Zangmo

lekenvrouwen in een Sangha-gemeenschap mee kunnen draaien. Zeker voor vrouwen die er over nadenken om tot non gewijd te worden is het ideaal. We willen proberen om voor 30 à 35 nonnen/vrouwen een plaats te creëren. We verwachten dat we over 2 maanden het land kunnen aankopen. Een betrouwbare advocaat, die veel voor de Tibetaanse overheid heeft gewerkt, staat ons bij.

We zijn nu bezig om een netwerk op te zetten die vele landen in de wereld met elkaar verbindt. We hebben contact met nonnen in de U.S.A., die in Los Angeles een foundation gaan starten om ons project te steunen. Ook in Engeland en Zwitserland zijn de eerste kontakten gelegd met de nonnen aldaar. In Nederland is de Stichting Samaya-Tara opgericht, die hier de publiciteit voor haar rekening neemt. Er is recentelijk een girorekening geopend om donaties voor het klooster te kunnen ontvangen.
Alles gaat tot nu toe erg goed en daar zijn we heel blij mee. We hebben geld voor het land en dat is al fantastisch, maar de gebouwen die geplaatst moeten worden zijn nog niet van sponsors voorzien. Wij vragen dan ook aan iedereen om ons te steunen dit project tot een goed eind te brengen. U kunt ons steunen door vaste donateur te worden voor bijvoorbeeld vijf of drie jaar door maandelijks/halfjaarlijks een bedrag over te maken op onze girorekening. Maar u kunt ook heel concreet een deel van de bouw sponsoren.

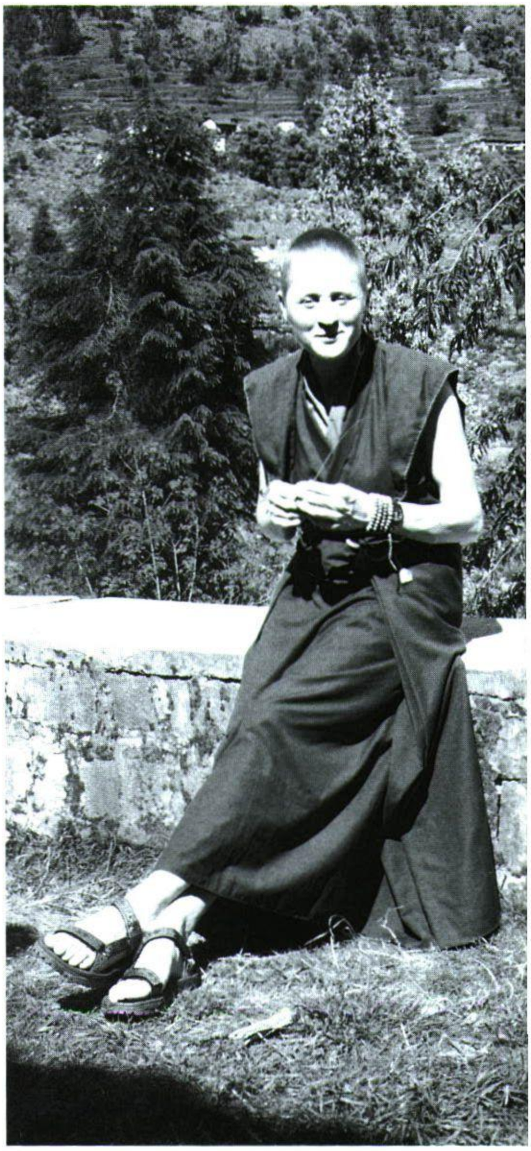

Ven. Tenzin Zangmo en het terrein in Dharamsala, India, waar de nieuwbouw voor de nonnen moet verrijzen.

Stichting Samaya-Tara is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel in Den Haag onder nr. 27195193 en is een art. 24 lid 14 stichting.

Correspondentie naar Samaya-Tara, p/a Ten Hoevestraat 9a 7926 AA Kerkenveld.

U kunt een bedrag overmaken naar: Stichting Samaya-Tara, giro 6081993, met vermelding van het bovengenoemde adres. U kunt ook contact met ons houden via e-mail: thosamling@yahoo.com of samayatara2005@yahoo.com. Website: http://home.hetnet.nl/~samaya_tara/ en http://home.hetnet.nl/~thosamling/

Vrouwen en boeddhisme

Waarom word je een boeddhistische non? En als je eenmaal non bent, wat verandert er dan in je leven? Deze vragen en meer werden in het Tropentheater te Amsterdam gesteld aan Tenzin Chödron en Kaye Miner de twee aan het Maitreya Instituut verbonden nonnen. Zij werden donderdag 19 april door Jacobien Geel geïnterviewd over het thema vrouwen en boeddhisme. Dit interview werd voorafgegaan door een optreden van de Tibetaanse zangeres Namgyal Lhamo.

Een grote geprojecteerde dia van Tibetaanse nonnen op de achtergrond en drie westerse vrouwen op de voorgrond. Rechts Jacobien Geel, theologe en programmamaakster voor radio en televisie. In het midden de uit Australië afkomstige Kaye Miner, die sinds anderhalf jaar in het Maitreya Instituut in Amsterdam woont en links de Nederlandse Tenzin Chödron.
Jacobien vertelt het publiek dat het een tweetalig gesprek zal worden. Kaye verstaat namelijk wel Nederlands, maar ze spreekt alleen Engels en Tenzin Chödron verstaat wel Engels, maar ze spreekt liever Nederlands. Jacobien richt eerst het woord tot Kaye en Kaye vertelt haar verhaal.

Hoe ben je met het boeddhisme in contact gekomen?
In 1978 was ik onderweg op de Hippie Trail door Azië. Daar maakte ik voor het eerst kennis met het boeddhisme Ik vond het heel interessant, maar ik was 19 en ik had andere dingen aan mijn hoofd. Ik heb er toen niet zo veel mee gedaan. Vijf jaar later werd mijn interesse veel sterker. Ik had carrière gemaakt, ik had een goede baan, maar ik was nog steeds ontevreden. Mijn vrienden, die met het boeddhisme bezig waren, leken wel gelukkig en tevreden. Ik begon uit vinden hoe dat kwam. Ik kwam er langzaam achter dat het geluk niet buiten jezelf maar ín jezelf ligt. Ik vond het moeilijk om me hier in Australië bewust van te zijn en ik ging in die tijd geregeld naar Azië. Als ik in Australië was, had ik veel contact met westerse monniken en nonnen. Toen ik de beroemde novembercursus in het Kopan-klooster in Nepal deed, veranderde alles in mijn leven.

Waarom trekt het boeddhisme je aan?
De beoefenaars leken gelukkig. Dat was het belangrijkste wat me destijds aantrok. En de boeddhistische technieken zijn zo praktisch, zo vanzelfsprekend eigenlijk. Ik had bijvoorbeeld een groot probleem met woede. Nou ja had... dat heb ik nog steeds wel een beetje. Maar het boeddhisme leert mij te identificeren waar en waarom die woede opkomt. Bovendien helpt de boeddhistische filosofie mij om op een goede manier met woede-gevoelens om te gaan en geeft het aanwijzingen hoe ik woede kan veranderen in een positiever gevoel. Ik was opgelucht dat ik iets aan die woede kon doen en dat ik niet mijn hele leven een boos iemand blijf.

Maar ik ben ook heel sceptisch geweest. In het begin van de jaren 80 was het boeddhisme echt een soort "cult". Ik was op mijn hoede, want ik was bang om gehersenspoeld te worden. Ik ging in die tijd naar een lezing waar De Acht Verzen Van De Gedachtentransformatie behandeld werden. "Zie je wel, gedachtentransformatie," dacht ik, "hersenspoeling dus." Maar de leraar zei aan het begin van zijn lezing: "Je moet de dingen die ik zeg niet geloven alleen omdat ik het zeg." Dit opende een deur voor mij. Toch heeft het me heel veel tijd gekost voordat ik ervoor koos om een non te worden.

Waarom heb je besloten om non te worden?
In 1990 besloot ik non te worden. Op dat punt was het niet echt meer een grote beslissing. Ik probeerde sowieso al niemand meer te kwetsen. Ik had al mijn interesse in relaties verloren en in mijn jeugd had ik al genoeg alcohol voor de rest van mijn hele leven gedronken. Ik dacht veel na over het doel van mijn leven. En dat was voor mij vooral: niemand kwetsen en anderen helpen. Ik wilde voor niemand een bedreiging of een concurrent zijn. Ik wilde mensen helpen. En non worden was voor mij de beste manier.

Uit wat voor gezin kom je? Was spiritualiteit altijd al een thema in je leven?
Ik kom uit een eenvoudige buitenwijk. We leefden thuis op een spirituele manier. Iedereen zorgde heel goed voor elkaar. Mededogen is een belangrijke waarde in mijn familie. Ik noem dat spiritueel. Het wordt bij mij thuis niet uitgedrukt in woorden, maar de goede bedoelingen zijn er wel. En dat is ook een belangrijk onderdeel in het boeddhisme: het goede hart ontwikkelen.

Vervolgens is het woord aan Tenzin Chödron.

Was spiritualiteit altijd al een deel van jouw leven?
Ik kom uit een katholiek gezin. Ik wilde altijd missiepater worden. De pater liet bij ons thuis altijd dia's zien over het werk dat hij als arts in de jungle verrichtte. Hoe hij daar levens redde. De nonnen daar vervulden een hulpeloze rol. Die wachtten alleen maar af totdat de pater terug kwam. Dat wilde ik niet. Ik wilde geen non worden. Toch ben ik actief in de kerk gebleven. Ook tijdens mijn studie medicijnen. Maar toen de paus naar Nederland kwam, heb ik mij bij de katholieke kerk uitgeschreven vanwege haar standpunt tegenover homoseksualiteit. Toen dacht ik: nu is het uit met de spiritualiteit.

Hoe ben je met het boeddhisme in aanraking gekomen?
Mijn vriend maakte het, net voordat we op vakantie zouden gaan, uit. Ik was heel erg boos. Ik was gewoon woedend. Toen besloot ik dat ik alleen naar de Himalaya zou gaan. Ik wilde iets groots en meeslepends doen. In India leerde ik het boeddhisme kennen. De lessen van de Dalai Lama en

het mededogen dat hij uitstraalde, daar lustte ik wel pap van.

Waarom spreekt het boeddhisme je aan?
Om het mededogen en het feit dat de mensen in hun dagelijkse leven echt dit mededogen toepassen. Vanuit mijn achtergrond was ik er aan gewend dat wat mensen zeiden en dat wat mensen deden, heel vaak tegenstrijdig was. Dat was hier niet zo. Zo zag ik een vrouw die terwijl ze de berg opliep, alle slakken van het pad oppakte en ze veilig in de berm zette. Dat getuigt in mijn ogen van groot mededogen. Hier hoorde ik niet alleen over mededogen, ik zag het ook in de praktijk. Daarnaast was ik ook echt geraakt door het feit dat ik overal welkom was, terwijl niemand mij kende.

Waarom ben je non geworden?
Ik had op een gegeven moment heel erg het gevoel dat ik aan mijn geest moest gaan werken. Ik dacht: als anderen zo vredig kunnen leven, dan kan ik het ook. Als ik er maar aan werk. Dat was een omslag in mijn denken. Het heeft wel even geduurd voordat ik echt besloot non te worden. Tijdens de eerste lezingen kon ik niet eens 5 minuten stil blijven zitten. Ik heb ook heel goed nagedacht over wat er wel en wat er niet bij mij past. Ik heb alles door geest en hart laten gaan. Ook de culturele dingen, zoals de positie van de vrouwen/nonnen. Ik bedacht wat ik daaraan zou kunnen bijdragen. Het is nu vier jaar geleden dat ik non ben geworden en ik ben er nog steeds elke dag blij mee. Het is zo'n 'reminder'. De geloftes, mijn naam, mijn uiterlijk: het herinnert me aan de keuze die ik heb gemaakt. Het helpt me om mijn geest te ontwikkelen.

Westers. Vrouw. En non.
Na de gescheiden interviews kwam er een gesprek tot stand waarin de drie vrouwen met elkaar van gedachten wisselden over het westers zijn, het non zijn en daarbij het vrouw zijn.

Jacobien Geel: *"Is er nu een verschil tussen Tibetaanse nonnen en westerse nonnen?"*
Kaye: "Voor westerse vrouwen is het eigenlijk makkelijker. Cultureel gezien. Wij leven in vrijheid. We leven in welvaart, waarbij ons allerlei mogelijkheden worden aangeboden, zoals een goede opleiding. En wij hebben de vrijheid om ergens voor te kiezen. In India en in Tibet ligt dat veel gecompliceerder. Vrouwen zijn daar veel meer gebonden aan een traditionele samenleving. Ze zijn afhankelijk van hun familie, van hun dorp. Zonder die steun kunnen ze weinig beginnen."

Jacobien: *"Ik heb begrepen dat Tibetaanse nonnen een ondergeschikte rol hebben en dat ze heel hard moeten werken in een klooster. Waarom worden ze dan non?"*
Tenzin Chodron: "Een Tibetaanse non antwoordde mij op die vraag: "Now I am free". Al houden de nonnen na het

De eerwaarde nonnen Tenzin Chodron en Kaye Miner met Jacobien Geel in het Tropentheater in Amsterdam.

werk nauwelijks tijd en energie over om te studeren, ze hebben wel de vrijheid om zich te ontwikkelen. Non worden is voor veel vrouwen een wens die diep uit hun hart en geest komt."

Jacobien: *"En op spiritueel gebied, zijn jullie een ander soort nonnen dan de Tibetaanse nonnen?"*
Tenzin Chödron: "Nee, we zitten op hetzelfde pad. We proberen op dezelfde manier onze geest te ontwikkelen. We vinden elkaar op de inhoud." Kaye knikt instemmend. "Maar soms is het wel verwarrend," zegt Tenzin. "Dan kom ik als sponsor naar India en breng ik veel geld mee. Dan word ik als de eervolle gast ontvangen. In die rol zou ik altijd vooraan zitten, maar als 'jongste' non zou ik bij de deur zitten. En daar wil ik bij de gebedsdiensten dan ook zitten. Het gaat om de ontwikkeling en niet om het geld."

Jacobien: *"Lopen jullie nog tegen moeilijkheden op omdat je vrouw bent?"*
Kaye: "Het boeddhisme is voor iedereen. Je bent niet gelimiteerd omdat je vrouw bent. Het is voor iedereen mogelijk om zijn of haar geest te ontwikkelen. Voor mannen en voor vrouwen. Voor westerlingen en voor Tibetanen."
Jacobien Geel concludeert dat mededogen voor de beide nonnen een grote drijfveer is geweest om non te worden. De afsluitende vraag luidt dan ook:

"Hoe kan je als non iemand helpen?"
Het gemeenschappelijke antwoord: "Doordat je je eigen geest en hart ontwikkelt, zie je beter hoe je iemand echt kunt helpen. Als je je niet mee laat slepen door al je emoties, komen er andere dingen bij je op. Je ziet beter waar de oorzaak van een probleem ligt en daar probeer je te helpen. Bovendien begrijp je anderen beter, als je je eigen geest beter begrijpt. Je ontwikkelt een geest waar je veel mee kan." "Misschien ben ik toch een beetje pater geworden," grapt Tenzin Chödron.

Door Nanda Huneman

THEE MET LAMA ZOPA RINPOCHEE

Op een zonnige maandag in april kregen de leden van het Maitreya Instituut de bijzondere kans om een thee met lama Thubten Zopa Rinpochee bij te wonen. Lama Zopa is de spiritueel leider van de Foundation for the Preservation of the Mahayana Tradition (FPMT), waar het Maitreya Instituut deel vanuit maakt.

De thee werd geserveerd in de ruime Kompaszaal van het Open Haven Museum op het KNSM Eiland in Amsterdam, met uitzicht over het IJ. De gehele zaal stond vol met tafels met heerlijke koekjes en chocolaatjes. De drankjes (er bleken meer mogelijkheden dan alleen thee te zijn) kon je aan de bar halen. Een gezellige rij kletsende mensen richting bar krioelde door de zaal. Genoeg tijd voor iedereen om eens bij te praten. Toch hing er een onrustige afwachtende sfeer in de lucht. Als wordt omgeroepen dat Lama Zopa Rinpochee in aantocht is, gaat iedereen snel naar zijn eigen plek en wacht staand zijn komst af. Lama Zopa Rinpochee komt vriendelijk lachend binnen en neemt de tijd om goed naar de aanwezige mensen te kijken. Op een podiumpje is een stoel voor hem gereserveerd. Daar staan ook twee prachtige taarten, gemaakt van kleine versierde doosjes. Op de achtergrond een schilderij van een haven waar een zeilboot uitvaart, richting zee, de vrijheid tegemoet.

Als hij eenmaal op zijn stoel zit, begint Lama Zopa Rinpochee te praten. Hij vertelt over het waardevolle mensenleven en wat voor een geluk we hebben in dit leven mens te zijn. Hij vertelt over het ontwikkelen van mededogen en van wijsheid. En over het belang van onderwijs en meditatie op ons pad naar verlichting. Na zijn woorden krijgt iedereen de kans om door Lama Zopa Rinpochee gezegend te worden. Iedereen grijpt deze unieke kans aan. Opnieuw kringelt zich een rij door de zaal, nu niet voor een drankje maar voor een heel bijzonder moment. Lama Zopa Rinpochee geeft iedereen uitgebreid aandacht, een rood draadje en een partje uit de "kadootjestaart". Hij neemt er de tijd voor en maakt met sommige mensen een praatje. De kinderen mogen eerst en sommigen bieden de lama een tekening aan, gemaakt tijdens de lezing. De rest van de aanwezigen bieden ook cadeautjes en khata's (Tibetaanse witte offersjaals) aan. Dit ritueel heeft groot effect. De een heeft bibbers in de buik, de ander trillende benen. "Het slaat me aan alle kanten uit" en "Ik bloos nog steeds" waren ook veel gedane uitspraken. Met andere woorden: iedereen was blij en diep onder de indruk van Lama Zopa Rinpochees liefhebbende aandacht.

Door Nanda Huneman.

ZEGENING BEELDEN IN DE TEMPELRUIMTE AAN DE BROUWERSGRACHT

Met vereende krachten hebben de voor de Geshe Conferentie aanwezige geshes, onder de bezielde leiding van Lama Thubten Zopa Rinpochee de beelden in de tempelruimte van het stadscentrum in Amsterdam gezegend en "leven ingeblazen". De onderstaande foto's geven een beeld van deze prachtige gebeurtenis. Wij danken iedereen die zich voor het welslagen ervan heeft ingezet

Door Hans van den Bogaert

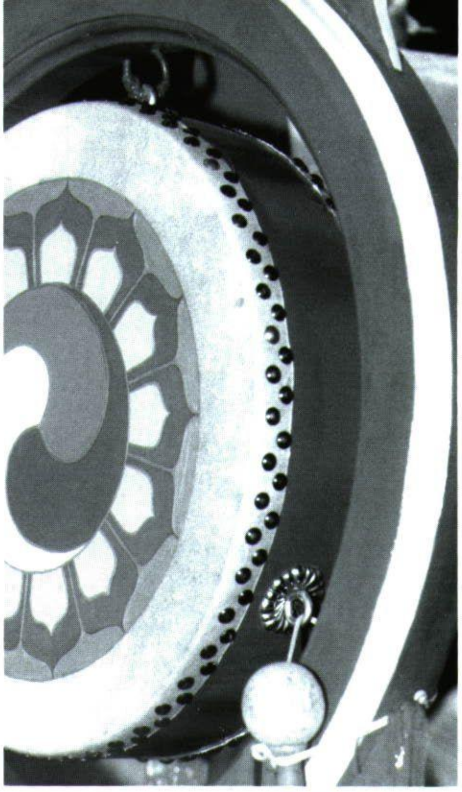

Marlies Bosch

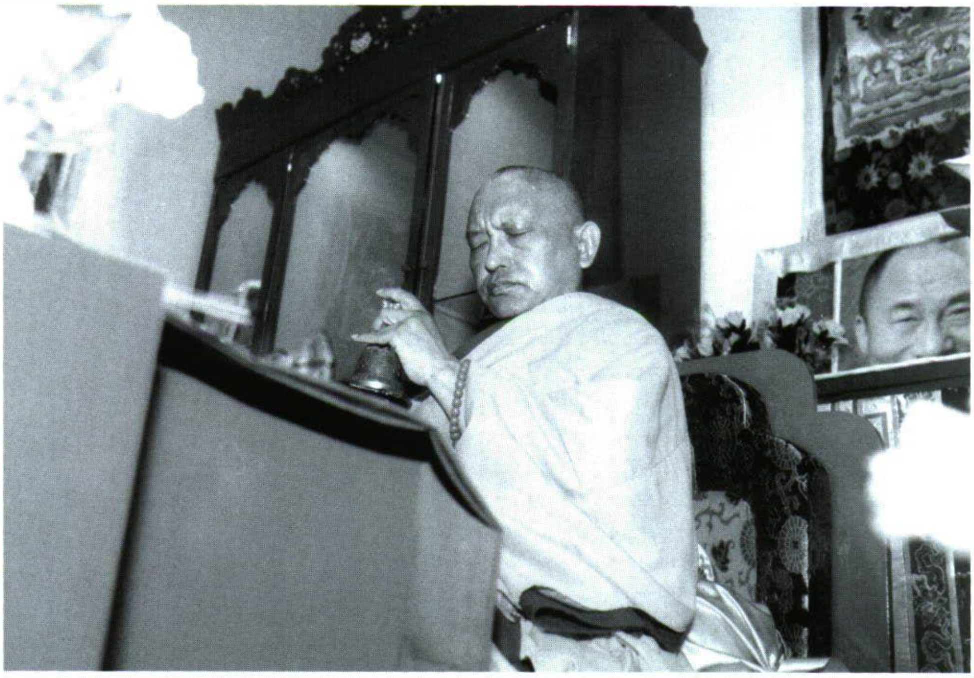
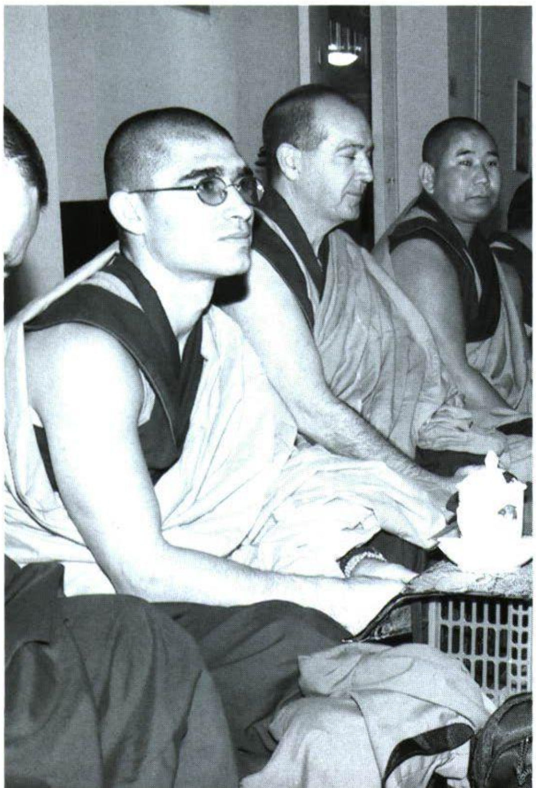

Lama Thubten Zopa Rinpochee en de deelnemers aan de Internationale Geshe Conferentie tijdens de inzegeningsrituelen in Amsterdam.

'home page'

Geshela

Geshela is rustig bezig te herstellen van het hartinfarct dat hem heeft getroffen. We mogen ons gelukkig prijzen dat de omstandigheden ertoe hebben bijgedragen dat de schade beperkt is gebleven. Voorlopig moeten we ervan uitgaan dat Geshela's hartfunctie wat is afgenomen en dat we ons programma en onze verwachtingen daaraan moeten aanpassen. Ik wil graag van deze gelegenheid gebruikmaken om iedereen die heeft meegewerkt aan de goede afloop en de genezing, tot nog toe en in de nabije toekomst, te bedanken voor de betoonde betrokkenheid. Er zijn altijd lichtpuntjes te vinden in moeilijke situaties en het is nu duidelijk geworden wat Geshela voor veel mensen betekent. Geshela gaat goed vooruit en werkt als een voorbeeldige patiënt aan z'n eigen herstel. De support die hij heeft ondervonden in de afgelopen weken draagt daar enorm aan bij.

Geshe-conferentie

De geshe-conferentie kan zonder overdrijving 'geslaagd' worden genoemd. Het Maitreya Instituut heeft gastvrijheid mogen betonen aan 17 geshes van over de hele wereld. Er is intensief gesproken over diverse onderwerpen: o.a. de FPMT-Basis Studie, de examens waarmee men de Basis Studie kan afronden en tal van zaken die betrekking hebben op de FPMT in het groot en in de diverse centra in het klein. Iedereen die direct of zijdelings betrokken is geweest bij deze 'happening' heeft kunnen ervaren dat het hele programma vlekkeloos is afgewerkt tot tevredenheid van bovenal Geshe Sonam Gyaltsen. Lama Zopa Rinpochee is twee dagen aanwezig geweest en moest aan het eind van de tweede dag hals over kop midden in de nacht naar Amsterdam omdat boze boeren een wegblokkade voorbereidden, waardoor Rinpochee's vertrek naar Denemarken in gevaar dreigde te komen. Ook dat is goed afgelopen. De keuken van het instituut had een kleine week het aspect van een Tibetaans restaurant onder de bekwame en bezielende leiding van de familie Tenzin Lama met ondersteuning van Dr Lobsang Tsultrim en diverse studenten. Sjon van der Tol heeft zich ontpopt als professionele troubleshooter en Willem van Steijn heeft de logistiek voor z'n rekening genomen en ervoor gezorgd dat iedereen op tijd werd gehaald en gebracht. Onze 'eigen' Dicky Vanacker heeft leiding gegeven aan een compleet team van huishoudelijke medewerkers met Gabriël en Holly Forrer en Edith en Etta, Dicky Junior Anita. De altijd drukke receptie werd bemand door Amrit en Tineke. Albert van der Stolpe heeft de losse eindjes vakkundig aan elkaar geknoopt met Frans de Reeper. Hierbij mijn verontschuldigingen aan degenen die niet genoemd zijn maar wel een steentje hebben bijgedragen. Iedereen bedankt. Het was een groot succes.
De kast was op tijd klaar! Bedankt Dirk!

Tienerweekend

Ondanks enkele aanvankelijke bedenkingen is het Tienerweekend van Euf Kerlen en Koosje van der Kolk een gebeurtenis geweest, waarop alle betrokkenen ongetwijfeld met plezier terugkijken en waar met evenveel enthousiasme weer naar wordt uitgekeken. Herman en Frank kunnen niet alleen koken, hun improvisatietalent en flexibiliteit weet zelfs raad met tien niet van te voren aangekondigde extra gasten aan tafel en aan de (een nieuwtje) de BBQ!

Saka Dawa

Dit jaar hebben we door diverse omstandigheden niet veel aandacht besteed aan Saka Dawa, de Nyung Nä-mensen hebben de zaak 'gered' door met z'n 13en samsara te trotseren en oorzaken te creëren voor betere tijden. We verheugen ons in hun tomeloze enthousiaste volharding en wensen dat in de toekomst hun goede voorbeeld tot navolging mag strekken. Het programma-comité werkt inmiddels reeds aan een waardige invulling van Saka Dawa 2002.

Herman Homan, director Maitreya Emst

Jan Paul Kool

Geshe Sonam Gyaltsen heet de deelnemende geshes welkom.

Gedicht
Gedicht

OVERAL THUIS

Als ik mijn altaartje maar bij me heb
Mijn foto's van mijn geliefde leraren
Ergens kan neerzetten
Dan kijk ik tevreden om me heen
Ik ben weer veilig en herinner me:
De positieve kracht werkt weer
Al ben ik in het ziekenhuis
Ik voel me thuis

Overal voel ik mij thuis
Zolang ik mijn gedachtes nog
Kan sturen
Alles is eng en onbekend
Wat zal er gaan gebeuren
Alles doet pijn
Ik houd het niet meer vol
Dan herinner ik me de lessen
Van mijn geliefde leraar
Geshe Sonam Gyaltsen
Ik lijd omdat anderen ook lijden
Dat ik al het lijden maar op me mag nemen
Zodat al die voelende wezens
Dit lijden niet meer hoeven te ondergaan
De pijn wordt minder heftig!

Dokteren en verpleegkundigen
doen hun best mij te helpen
Ik ben hun dankbaar
en probeer heel vriendelijk te zijn
Het gaat vanzelf ondanks de pijn
Ik denk: dat ik hiermee
mijn negatieve karma mag zuiveren
Zodat ik hen ook eens kan gaan helpen
Op weg....op weg naar de verlichting

Overal voel ik me thuis
Ik ben geïrriteerd
Ik heb haast
Ik heb mezelf niet onder controle
Ik rijd auto als in een waas
Plots is er een klap,
en nog één en nog één
Het is stil, alles is gestopt
Ik denk: oorzaak en gevolg
Een harde les, eerst was het allemaal nog theorie
Nu ervaar ik de praktijk
Ik neem alle verantwoordelijkheid op me
Later vergeef ik mezelf voor mijn fouten
Een mensenleven is kostbaar
Ik heb anderen en mezelf geschaad
Ik wil juist mijn leven zinvol maken
Gelukkig krijg ik nog nieuwe kansen
Zoals Lama Zopa zou zeggen:
Elk moment is nieuw,
je leeft van moment tot moment
Je valt en staat gewoon weer op
Probeer maar.... ga het maar doen
Het is de moeite waard
Life is so precious
Zie je wel, overal voel ik me thuis!

Langs deze weg wil ik iedereen hartelijk danken voor de steun die ik mocht ontvangen na het auto-ongeluk. De onderlinge afhankelijkheid werd mij weer even heel duidelijk. Het voelt zo positief.... Ook wil ik Anne bedanken dat hij voor zijn vertrek naar het buitenland nog net even een reis-altaar voor mij had gemaakt.... Wijd ik al deze positieve energie toe aan een lang en gezond leven van Geshe Sonam Gyaltsen, dat we nog maar heel veel onderricht van hem mogen ontvangen zodat al dat leeft hier maar van mag profiteren.

Bekentenissen van Sonam Dolkar (Joyce Ruyg) Warfhuizen, 10 juni 2001

Marlies Bosch

Lama Thubten Zopa Rinpochee tijdens de ceremonieën in Amsterdam.

Boek recensie

GEEST EN COGNITIE (LO RIG)

Dit boek is een must voor alle studenten die zich bezighouden met filosofie en de studie van de geest. Het misstaat niet in de bibliotheken van de universitaire studierichtingen van psychologie, sociologie, filosofie en theologie. Het toont het diepdoorwrochte systeem van denken van het Tibetaans boeddhisme. De geest wordt vanuit verschillende invalshoeken ingedeeld en verklaard.
Geshe Sonam Gyaltsen, die de tekst van commentaar heeft voorzien, is erin geslaagd deze toch wel zware kost te verluchtigen met voorbeelden en uitleg. Daardoor worden moeilijke begrippen toegankelijker gemaakt.
Voor de beginnende geïnteresseerde in het boeddhisme is het boek wellicht wat zwaar. Toch biedt de Lo Rig ook voor de wat minder wetenschappelijk ingestelde personen veel bruikbare informatie. Met name in de tweede helft van het boek, waar een indeling in twee wordt gepresenteerd, in primaire geest en mentale factoren. Eenieder die de wens heeft zijn geest te verbeteren en worstelt met verstorende emoties en met de vraag wat heilzaam en wat schadelijk is, vind in dit boek een helder overzicht. Alle mentale factoren worden benoemd, gedefinieerd en de functie ervan wordt beschreven. Duidelijk wordt welke mentale factoren een heilzame invloed hebben op de geest in de zin dat ze de geest vredig en gelukkig maken. Ook wordt helder beschreven welke mentale factoren een schadelijke werking hebben, omdat ze de geest verstoren en aanzetten tot negatief handelen. Hier worden in het kort de tegenkrachten tegen de verstorende emoties op een rijtje gezet.

Kortom, een naslagwerk dat in de bibliotheek van boeddhist en wetenschapper zeker niet mag ontbreken.

Geshe Sonam Gyaltsen
Uitgeverij Maitreya, Emst, 2000
ISBN 90-71886-16-6
320 pagina's
F 36,50

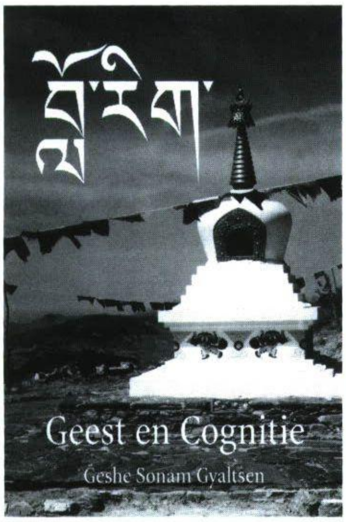

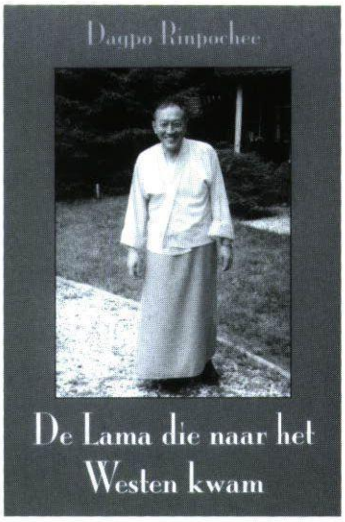

DE LAMA DIE NAAR HET WESTEN KWAM

In de titel van het boek tekent de inhoud zich al af. De lama, opgegroeid in het oude Tibet, vlucht in 1959 en komt in een hele nieuwe wereld terecht, in Frankrijk, omdat hij door tibetologen is verzocht les te geven aan de Sorbonne, de Universiteit van Parijs.
In een serie interviews met Dagpo Rinpochee en naaste leerlingen heeft de Franse journalist Jean-Philippe Caudron een uniek beeld weten te scheppen van de veranderde omstandigheden waarin het boeddhisme bloeit. De lama, de eerwaarde Dagpo Rinpochee verhaalt, met alle bescheidenheid die hem eigen is, over zijn leven als kind in het oude Tibet. Een bijzonder leven, want hij werd al snel herkend als de reïncarnatie van Dagpo Lama Rinpochee Djampel Lhundrup, de voornaamste leraar van Pabongka Dordje Chang. We leren via de directe ervaring van Dagpo Rinpochee het traditionele kloosterleven kennen van het Bamchö-klooster en het Dagpo-klooster. We gaan mee op verschillende pelgrimstochten om te eindigen in de hoofdstad van Tibet, Lhasa, waar hij alle grote leraren van zijn tijd van dichtbij meemaakt.
We leven mee met de dramatische inval van de Chinezen in Tibet en de vlucht van duizenden Tibetaanse leraren.
We lezen hoe Dagpo Rinpochee en zijn studiegenoot Geshe Thubten Phuntshog, die zijn leven lang bij Dagpo Rinpochee zal blijven, in een hele nieuwe wereld terechtkomen. Eerst in India, later in Frankrijk. We krijgen een scherp beeld van de verse ontwikkelingen van het boeddhisme in het Westen. Na lange aarzeling besluit Dagpo Rinpochee uiteindelijk de boeddhistische leer te onderwijzen en we volgen de groei van het boeddhistisch centrum Ganden Ling. We ontdekken hoe de relatie met de Nederlandse en Indonesische studenten tot stand is gekomen. We gaan met Dagpo Rinpochee mee op de reizen naar Dharamsala en komen in direct contact met alle grote leraren van zijn tijd.

Al met al een diep indrukwekkend boek dat uitstekend is vertaald door Ellie Hendriks. De vertaling is wellicht nog beter te lezen dan het oorspronkelijke boek, omdat de vertaalster, met de toestemming van Dagpo Rinpochee, het verhaal zo gerangschikt heeft dat de volgorde van het betoog logischer is geworden. Het boek is verluchtigd met unieke foto's van het leven van Dagpo Rinpochee. Een must voor eenieder die een dieper inzicht wil krijgen in de ontwikkeling van het Tibetaans boeddhisme in de 20ste eeuw.

Dagpo Rinpochee
Uitgeverij Maitreya, Emst, 2000
ISBN 90-71886-15-8
240 pagina's met foto's
F 37,50

Door Koosje van der Kolk

Tibet nieuws

2008 OLYMPISCHE SPELEN IN BEIJING?

Wanneer u dit leest, is het waarschijnlijk besloten. Mag China de volgende Olympische Spelen in Beijing houden of niet? Voor de meeste Tibetanen en vele mensenrechtenorganisaties is het antwoord 'nee'. Een toekenning van de Spelen aan de Volksrepubliek zou door hen geïnterpreteerd kunnen worden als een goedkeuring of in ieder geval een gedogen van hun repressief beleid.
Schendingen van de mensenrechten kostte China de felbegeerde Spelen van 2000, toen er voor 'het smetteloze Sydney' werd besloten. Wie bereid is om anders hierover te denken is Z.H. de Dalai Lama! Hij is van mening dat het een goede stap kan zijn om China wel de Spelen toe te kennen - áls China hun mensenrechten beleid versoepelt. Hij zou ook graag willen weten hoe de meeste intellectuelen, denkers en leden van de democratische beweging in China hierover denken. "Zullen de Olympische Spelen een bijdrage leveren aan het vergroten van democratie en openheid in China? Als zij (de intellectuelen, enz.) menen dat de Chinese regering met deze zaak te veel politiek bedrijft, dan zou het demoraliserend werken voor degenen die voor de vrijheid strijden als Beijing de Spelen wordt toegewezen". Maar als de Chinese regering goede wil toont, wil de Dalai Lama hun kandidatuur actief steunen.

ZES JAAR VOOR VIDEO DALAI LAMA

Een 37-jarige vrouw werd tot zes jaar gevangenis veroordeeld voor het kijken naar een video van de Dalai Lama bij haar thuis. De vrouw, Migmar geheten, en vier kennissen keken naar de video toen de politie een inval deed. Enkele dagen later werden de kennissen vrijgelaten na dat zij een boete van ± fl 1500,- per persoon had betaald. Migmar, lid van de communistische partij in Lhasa, werd echter tot zes jaar gevangenisstraf veroordeeld.

DE HOOGSTE SPOORLIJN TER WERELD

Er zijn grootse plannen gesmeed voor een treinverbinding tussen Golmud en Lhasa en voor de stad Lhasa zelf, inclusief een terminus op de zuidkant van de Kyichu-rivier. Dit project is een belangrijk onderdeel van Beijing's plannen om de gebieden in het westen, waaronder het Tibet Autonome Regio, te ontwikkelen. De spoorverbindingen en een 30-tal stations zullen het makkelijker maken voor de regering de mineralen en andere delfstoffen die Tibet rijk is te kunnen exploiteren.
Verwacht wordt dat het vijf jaar zal duren om de 1118 km lange spoorlijn te bouwen. De lijn is één van vier voorgestelde treinverbindingen (de anderen zijn Chengdu-Kongpo-Lhasa, Dali-Kongpo-Lhasa, en Lanzhou-Nagchu-Lhasa) die de Chinese regering wil realiseren. De kosten van alleen de treinverbindingen worden op 42 miljard US dollars, oftewel 350 miljard yuan, beraamd.
De regering verklaarde dat spoorverbindingen met Lhasa 'de nationale veiligheid en binnenlandse stabiliteit' zal bevorderen. Voor voorstanders van Tibetaanse autonomie zijn zulke termen alarmerend. En het blijkt inderdaad dat er 67.000 arbeiders uit China ingehuurd zullen worden om de spoorlijn te bouwen. Tevens wordt verwacht dat veel andere kolonisten uit China aangetrokken zullen worden om langs de spoor de benodigde diensten te leveren. Veel van deze mensen krijgen dan belastingvoordeel en subsidies om zich ook na de bouw in het gebied te vestigen.
Dit beleid is ten nadeel van de locale bevolking, die geen belastingvoordeel geniet en voor wie de nieuwe situatie geen vooruitgang brengt. Zij zijn minder goed opgeleid als de kolonisten uit China en hebben dus geringere kans op de arbeidsmarkt die daar zal ontstaan.
De ecologische impact van de spoorlijn en zoveel mensen op de ecologisch fragiele bergen, moerassen en hoogvlakten is niet onderzocht. Erosie, verzilting, vervuiling, verstoring van migratieroutes van dieren, de effecten van boren en tunnels graven zijn helaas niet in kaart gebracht.

SCHATTEN POTALA NAAR SHANGHAI

Het is gebleken dat China religieuze kunstschatten uit de tombe van de 7e Dalai Lama in het Potalapaleis naar Sjanghai heeft gestuurd. O.a. een vijf meter hoog beeld van Maitreya en andere kunstschatten zijn al verstuurd en/of worden klaargemaakt om te versturen.
Het Potalapaleis is door de UNESCO een 'world heritage monument' en als zodanig hoort het onder hun bescherming te staan. Van 1960 - 1980 werd voor ongeveer 80 miljoen dollar aan religieuze kunst uit Tibetaanse kloosters door China verhandeld in o.a. Hong Kong, Sjanghai en Tokio.

VERKIEZINGEN

Kort geleden hebben Tibetanen in ballingschap uit de hele wereld gestemd in de eerste ronde om de verkiezing van een Eerste Minister van de regering in ballingschap.
Voorheen werd de Kashag (Tib: kabinet) door het parlement benoemd. Het parlement koos uit een lijst dat opgesteld werd door de Dalai Lama. Daarna koos het kabinet iemand uit hun midden als hun hoofd, of Kalon Tripa (Eerste Minister). Voor het eerst wordt de Eerste Minister direct door het volk gekozen. Hij of zij zal dan het kabinet vormen. De verandering werd door de Dalai Lama zelf voorgesteld om het democratisch proces een stapje verder te helpen. Hij heeft al gezegd geen rol te willen spelen in de regering van een vrije Tibet in de toekomst.

Professor Rinpochee
Professor Samdhong Rinpochee, een zeer gerespecteerde geleerde en lid van het Tibetaans Parlement in ballingschap, heeft verreweg de meeste stemmen gekregen. Het is bijna zeker dat in de eindronde op 29 juli a.s., 'Professor Rinpoche', zoals hij genoemd wordt, de eerste gekozen Kalon Tripa zal worden.

Door Paula de Wijs

Overzicht kalender
van juli 2001 t/m februari 2002

MET LEZINGEN IN AMSTERDAM EN GRONINGEN EN DE DATA VAN DE GEBEDSDIENSTEN

J U L I

5 (15)	Volle maan Tara offerande
6	Viering van de geboortedag van Z.H. de Dalai Lama
6 t/m 18	Lange zomer meditatiecursus over de Stadia van het Pad naar de Verlichting
18 t/m 22	Lam Rim retraite in Emst (woensdagavond t/m zondagochtend)
16 (25)	Offerande aan de spirituele leraren
18 t/m 22	Lam Rim retraite
20 (30)	Medicijn Boeddha Offerande
28 (8)	Wassende maan Tara Offerande
29 (9)	Offerande aan de spirituele leraren

A U G U S T U S

4 (15)	Volle maan Tara Offerande
14 (25)	Offerande aan de spirituele leraren
19 (30)	Medicijn Boeddha Offerande
24 (6)	Viering van het eerste onderricht van de Boeddha
26 (8)	Wassende maan Tara Offerande
28 (10)	Offerande aan de spirituele leraren

S E P T E M B E R

2 (15)	Volle maan Tara Offerande
12 (25)	Offerande aan de spirituele leraren
14 t/m 16	Geshe Sonam Gyaltsen: de Filosofische Scholen, 6e weekend Emst
17 (30)	Medicijn Boeddha Offerande
21 t/m 23	Geshe Sonam Gyaltsen De Stadia van het Pad (Lam Rim) weekend Emst
24 (8)	Wassende maan Tara Offerande
27 (10)	Offerande aan de spirituele leraren
29 t/m 30	Kinderweekend o.l.v. S. Tideman
30	BUN-dag van 11.00 to 17.00 uur.

O K T O B E R

2 (15)	Volle maan Tara Offerande
5 t/m 7	Geshe Sonam Gyaltsen: de Filosofische Scholen, 7e weekend Emst
12 (25)	Offerande aan de spirituele leraren
13	Ochtendlezing over sterven en vergankelijkheid door Geshela voor de palliatieve zorggroep en andere belangstellenden
14	Open dag/kennismaking Maitreya Instituut Emst
16 (30)	Medicijn Boeddha Offerande
19 t/m 21	Geshe Sonam Gyaltsen over De Stadia van het Pad (Lam Rim), weekend Emst
24 (8)	Wassende maan Tara Offerande
26 (10)	Offerande aan de spirituele leraren
26 t/m 29	Andy Weber weekend voor beginners in Emst: Shakyamoeni Boeddha met twee discipelen

N O V E M B E R

1 (15)	Volle maan Tara Offerande
2 t/m 5	Geshe Sonam Gyaltsen: de Filosofische Scholen, 8e weekend Emst
7	Viering van de terugkeer van de Boeddha op aarde uit Tushita
10	Lezing door Geshela over: "Positief denken onder moeilijke omstandigheden".
10 (25)	Offerande aan de spirituele leraren
15 (30)	Medicijn Boeddha Offerande
16 t/m 18	Geshe Sonam Gyaltsen over De Stadia van het Pad (Lam Rim), weekend Emst
16 t/m 18	Andy Weber in Amsterdam: drawing the stupa of enlightenment
23 t/m 25	Sandra Tideman Yoga en meditatie
23 (8)	Wassende maan Tara Offerande
25 (10)	Offerande aan de spirituele leraren
30 (15)	Volle maan Tara Offerande

D E C E M B E R

1 t/m 2	Tienerweekend, Emst.
7 t/m 9	Toevluchtsretraite, Emst.
9 (24)	Offerande aan de spirituele leraren + Lama Tsong Khapa dag
14 (30)	Medicijn Boeddha Offerande
14 t/m 16	Alex Berzin Karma and its purification through Vajrasattva practice.
23 (8)	Wassende maan Tara Offerande
25 (10)	Offerande aan de spirituele leraren
30 (15)	Volle maan Tara Offerande

J A N U A R I

8 (25)	Offerande aan de spirituele leraren
13 (30)	Medicijn Boeddha Offerande
21 (8)	Wassende maan Tara Offerande
23 (10)	Offerande aan de spirituele leraren
28 (15)	Volle maan Tara Offerande

F E B R U A R I

7 (25)	Offerande aan de spirituele leraren
8 t/m 10	Geshe Sonam Gyaltsen over De Hart Soetra, weekend Emst
12 (30)	Medicijn Boeddha Offerande
13 (1)	Losar, Tibetaans Nieuwjaar.
22 t/m 24	Geshe Sonam Gyaltsen: Lo Djong, gedachtentransformatie.

Tussen haakjes zijn de data van de Tibetaanse (maan)kalender vermeld.
Details in dit programma overzicht kunnen veranderen.
De aanvangstijden van de offeranden in Emst en Amsterdam hangen samen met andere activiteiten en kunnen dus wisselen. Bel daarom even voor bevestiging van de aanvangstijden!!!

De activiteiten van het centrum Maitreya Amsterdam staan in een bij dit MM ingesloten folder.
Bel voor meer inlichtingen met 020 - 4280842.

Voor inlichtingen over de extra activiteiten van Maitreya Groningen, zoals de discussie- en meditatie- bijeenkomsten, kunt u contact opnemen met Studiegroep Maitreya Groningen: 050 - 5268058 (Simon).

Cursus informatie

Per auto bereikt u ons centrum, gelegen aan de Heemhoeveweg 2 (of Laarstraat 27) te Emst: Vanuit Amersfoort de A28 richting Zwolle. Afslag Epe/ Nunspeet richting Epe. Doorrijden tot aan stoplichten. Bij de stoplichten rechtsaf richting Emst. Na een paar honderd meter weer rechtsaf, net voor het Chinese restaurant 'De Lange Muur' de Laarstraat in. Na ongeveer één kilometer schuin linksaf de zandweg in. Dit is de Heemhoeveweg. Inrit en parkeerplaatsen rechts. Doorgaande paden vrijhouden is brandweervoorschrift. Vanaf de A50 afslag Epe/ Nunspeet. Bij de stoplichten linksaf richting Emst. etc.

Per bus nr. 90 vanaf NS station Apeldoorn of Zwolle is het Maitreya Instituut te bereiken als u uitstapt bij de halte Laarstraat, tussen de dorpen Emst en Epe. Daar is een Chinees restaurant 'De Lange Muur', waar u bij slecht weer kunt schuilen en iets kunt drinken. Bij alle cursussen die om 20.00 uur beginnen halen we de cursisten af tussen 19.00 en 19.30 uur bij dit restaurant. U kunt ook lopend het centrum bereiken door de Laartraat in te gaan tot na ongeveer één kilometer schuin links een zandweg begint. Dit is de Heemhoeveweg. Voorbij het weiland ligt nu aan uw rechterhand het Maitreya Instituut.

Elke cursist wordt verzocht pantoffels of slippers mee te nemen en zich na aankomst te melden bij de receptie. Twee lakens en een sloop zijn te huur voor F 5,- per keer. U kunt ze natuurlijk ook zelf meenemen. Cursusgelden dienen uiterlijk 14 dagen voor aanvang van een cursus te zijn betaald. Het is belangrijk u zo vroeg mogelijk aan te melden. De cursussen worden tegen kostprijs aangeboden. U dient wel lid/abonnee van het Maitreya Magazine te zijn of te worden. Indien uw financiële situatie dit noodzakelijk maakt, kunt u vooraf verzoeken om korting.

Voorwaarden voor deelname

Deelnemers aan cursussen dienen lid/abonnee van het Maitreya Magazine te zijn of te worden. Iedereen dient zich op het cursusterrein te houden aan 5 voorschriften. Deze zijn: 1. niet doden, 2. niet nemen wat niet is gegeven, 3. geen seks, 4. niet liegen, 5. geen alcoholische of anderszins bedwelmende middelen gebruiken. De vegetarische maaltijden worden verzorgd door professionele koks.

Aanmelding en betaling contributie

Aanmelding voor een cursus kan telefonisch van 9.00-16.00 uur, elke dag behalve op zaterdag.
Uw reservering wordt definitief na ontvangst van het cursusgeld dat uiterlijk 14 dagen voor aanvang van een cursus dient te worden voldaan op Postbankrekening 6901668 of I.N.G. Bank Epe op rekening 65.70.24.481 t.n.v. Kerkgenootschap Maitreya Instituut te Emst met vermelding van de cursusdatum. Alle bezoekers en cursisten dienen zich na aankomst te melden bij de receptie in de winkel. De winkel is gespecialiseerd in alles wat een beoefenaar van het Tibetaanse boeddhisme nodig zou kunnen hebben. Er is een keur aan honderden boeken, kaarten, posters, wierook, beelden, offerbakjes, boterlampen enzovoort. De winkel is open tijdens cursussen en na telefonische afspraak.

U kunt zich voortaan ook per e-mail tot de administratie van het Maitreya Instituut wenden op het nieuwe e-mail adres: maitreyadmin@planet.nl

Retraites

Boeddhistische retraites, zowel voor groepen als individueel, kunnen in het centrum plaatsvinden onder deskundige leiding. Individuele retraite of verblijf in het centrum buiten de aangekondigde programma's is alleen mogelijk indien er een band bestaat met het centrum door deelname aan diverse cursussen, of door voldoende kennis te hebben opgedaan van de boeddhistische leer in andere centra.

Gebedsdiensten

Gebedsdiensten of 'poedja's' worden gehouden op speciale dagen. Zo wordt tweemaal per maand de 'Offerande aan de spirituele meesters', ook wel 'goeroe poedja' genoemd, gedaan. Een lijst met belangrijke poedja's zal steeds in het magazine worden gepubliceerd. Informatie over het aanvragen en sponsoren van poedja's voor zieken, stervenden of speciale gebeurtenissen zoals examens en reizen vindt u in Maitreya Magazine nr. 3 jaargang 11.

Verhuur cursusruimte

Het cursusgebouw is te huur voor groepen van minimaal 25 personen. Vraag naar onze folder.

Van boter gemaakte versiering ter gelegenheid van het Tibetaans nieuwjaar.

Programma Emst tweede helft 2001

6 t/m 18 juli
Zomer Lam Rim Cursus
Door: eerwaarde Geshe Sonam Gyaltsen
Nederlandse vertaling: Hans van den Bogaert

De zomercursus is dit jaar weer langer, maar toch een paar dagen korter dan twee weken. Direct daarna start de Lam Rim-retraite. (Hiervoor dien je je apart aan te melden).
Zoals steeds is de zomercursus gewijd aan de Stadia van het Pad naar de Verlichting (Tibetaans: Lam Rim). Het Lam Rim-onderricht stelt ons in staat de leringen van de Boeddha als persoonlijke instructies te zien. Daarmee is dit het meest praktische onderricht uit de Tibetaans boeddhistische traditie. Het grijpt terug op de oorspronkelijke leringen van de Boeddha in De Perfectie van Wijsheid Soetra's en de samenvattingen daarvan door Arya Asanga (4e eeuw) en de Indiase abt Atisha (11e eeuw), die "als een kant en klare maaltijd worden aangeboden".
Geshela gebruikt voor zijn presentatie dit jaar een korte authentieke tekst van de grote Tibetaanse meester Lama Tsong Khapa Een Samenvatting van de Stadia van het Pad naar de Verlichting. Hij slaagt er heel goed in de boeddhistische theorie aan te passen aan de praktijk van de moderne, 21e eeuwse Nederlander. De lezingen over het boeddhistische pad worden direct in het Nederlands vertaald.
Ter voorbereiding op de Lam Rim-meditaties wordt de tekst Een Sierraad voor de Kelen van de Fortuinlijken gezongen. Per dag zijn er lezingen afgewisseld met geleide meditaties over de onderwezen onderwerpen en 's avonds is er gelegenheid tot discussie. Om de kosten zo laag mogelijk te houden zal van alle deelnemers worden gevraagd aan kleine huishoudelijke taakjes deel te nemen onder de noemer karma-yoga.
De 2 persoonskamers en caravans kunnen uitsluitend in volgorde van binnenkomst van aanmelding en betaling worden gereserveerd! Voorts is er beperkte gelegenheid tot kamperen op het 7 hectare grote bosterrein van het Maitreya Instituut Emst. Hiervoor wordt geen korting op het cursusgeld gegeven.
In de nabije omgeving is volop gelegenheid tot zwemmen, wandelen en fietsen.

Kosten:	**fl 865,- (€ 392,52) voor leden en fl 950,- (€ 431,09) voor niet-leden**	
Aanvang:	**vrijdagavond 6 juli om 20.00 uur**	
Einde:	**woensdagmiddag 18 juli na de lunch**	
Aanmelding:	**telefoon**	**0578 - 661450**
	telefax	**0578 - 661851**

18 t/m 22 juli
Groepsretraite op de Lam Rim
O.l.v. een gevorderde student

Deze retraite is alleen toegankelijk voor degenen die aan een Lam Rim cursus hebben meegedaan en intensief willen mediteren op de Stadia van het Pad naar de verlichting. Om de tijdens de cursus opgebouwde rust te bewaren en tot een daadwerkelijke verdieping te komen, is het helaas niet mogelijk een of enkele dagen mee te doen. Wij vragen hiervoor uw begrip.

Kosten:	**fl 235,- (€ 106,64) voor leden en fl 260,- (€ 117,98) voor niet-leden**	
Aanvang:	**woensdagavond 18 juli om 20.00 uur**	
Einde:	**zondagochtend 22 juli**	
Aanmelding:	**telefoon**	**0578 - 661450**
	telefax	**0578 - 661851**

14 t/m 16 september
5 t/m 7 oktober
2 t/m 4 november
BOEDDHISTISCHE FILOSOFISCHE SCHOLEN (Drub Tha)
Door Geshe Sonam Gyaltsen
Nederlandse vertaling Hans van den Bogaert

Dit onderdeel van de FPMT Basisstudie omvat een uitgebreide presentatie van de leerstellingen van de boeddhistische filosofische scholen, die in het Tibetaans boeddhisme als een ladder worden beschouwd waarlangs men stapsgewijs meer en subtieler inzicht in de uiteindelijke realiteit van zelfloosheid - de leegte - krijgt.
De cursus duurt nog drie weekenden, waarin de Prasangika-Madhyamika leerstellingen zullen worden verhelderd, beter bekend als de filosofie van de middenweg. Het inzicht van de middenweg is de essentie van de boeddhistische filosofie, waarbij men het midden zoekt tussen ascese en genot, het sacrale en het wereldse, totale onthechting en maatschappelijke betrokkenheid.
De zienswijze van de middenweg heeft in de praktijk invloed op de wijze waarop wij in het leven staan en zal ons helpen de realiteit van ons leven als minder concreet en zwaar te ervaren. De filosofische inzichten zullen ons bestaan bovendien een diepere betekenis kunnen geven en het in een grotere context plaatsen.

Kosten:	**v.a. fl 195,- (€ 88,49) voor leden en fl 215,- (€ 97,56) voor niet-leden. Leden die als student het resterende programma volgen,**

	kunnen in aanmerking komen voor reductie. Vraag de voorwaarden bij de cursusadministratie.
Aanvang:	vrijdagavond om 20.00 uur.
Aanmelding:	telefoon 0578 - 661450 telefax 0578 - 661851

21 t/m 23 september
19 t/m 21 oktober
16 t/m 18 november
DE STADIA VAN HET PAD NAAR DE VERLICHTING (Lam Rim)
Door Geshe Sonam Gyaltsen
Nederlandse vertaling Hans van den Bogaert

De traditie van de Lam Rim is zo oud als het Tibetaans boeddhisme. Vanaf het begin hebben grote meesters, in navolging van de Indiase wijsgeer Atisha, het boeddhistische pad naar de verlichting samengevat tot een overzichtelijk geheel, dat uitermate geschikt is voor praktische toepassing in meditatie.
De eerwaarde Geshe Sonam Gyaltsen zal de verschillende onderwerpen waarop wordt gecontempleerd uitgebreid uitleggen en relateren aan de praktijk van deze tijd. Voor deze cursus wordt gebruik gemaakt van de Lam Rim Chenmo, de Uitgebreide Verhandeling over de Stadia van het Pad naar de Verlichting, geschreven door de 14e eeuwse Tibetaanse meester en yogi Lama Tsong Khapa. Tevens zal gebruik worden gemaakt van het moderne commentaar door Pabongka Rinpochee, in het Engels gepubliceerd onder de titel Liberation in Our Hands.
Zie voor meer informatie ook de studiegids FPMT Basisstudie.
Zie voor een introductie van de Lam Rim-traditie het vorige Maitreya Magazine blz. 12 t/m 19.
Deze cursus gaat verder na de zomer steeds (indien mogelijk) het derde weekend van de maand.

Kosten:	v.a. fl 195,- (€ 88,49) voor leden en fl 215,- (€ 97,56) voor niet-leden. Leden die als student het resterende programma volgen, kunnen in aanmerking komen voor een reductie. Vraag de voorwaarden bij de cursusadministratie. Deze Lam Rim cursus eindigt in november 2001.
Aanvang:	vrijdagavond om 20.00 uur.
Aanmelding:	telefoon 0578 - 661450 telefax 0578 - 661851

28 t/m 30 september
Kinderweekend
voor kinderen van 5 t/m 10 jaar
O.l.v. S. Tideman

Kosten:	fl 50,- (€ 22,69) voor leden, fl 55,- (€ 24,96) voor niet-leden.
Aanvang:	zaterdag om 10.00 uur
Einde:	zondagmiddag ± 16.00 uur
Aanmelding:	telefoon 0578 - 661450 telefax 0578 - 661851

30 september BUN-dag

B.U.N.

13 oktober
Lezing Geshe Sonam Gyaltsen over sterven en vergankelijkheid

Kosten:	geen
Aanvang:	10.30 uur
Aanmelding:	telefoon 0578 - 661450 telefax 0578 - 6618511

14 oktober
Open dag Maitreya Instituut Emst

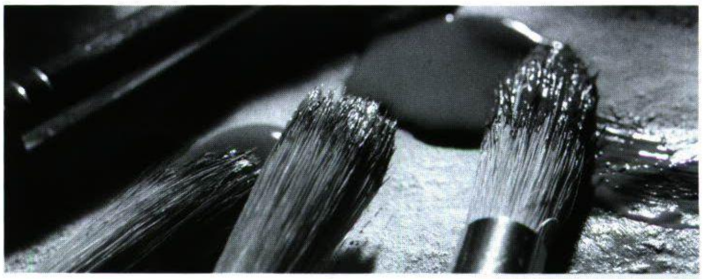

26 t/m 29 oktober
Andy Weber teken- en schildercursus voor beginners in Emst
Onderwerp: Shakyamoeni Boeddha en zijn twee voornaamste discipelen

Kosten:	fl 270,- (€ 122,52) voor leden, fl 295,- (€ 133,87) voor niet leden.
Aanvang:	vrijdagavond 26 oktober om 20.00 uur.
Aanmelding:	telefoon 0578-661450 telefax 0578 - 661851

10 november
Geshe Sonam Gyaltsen over positief denken onder moeilijke omstandigheden

Kosten:	fl 75,- (€ 34,03) voor leden, fl 85,- (€ 38,57) voor niet-leden.
Aanvang:	10.00 uur
Einde:	16.30 uur
Aanmelding:	Gewenst i.v.m. de lunch.

16 t/m 18 november
Andy Weber tekencursus in Amsterdam
Onderwerp: drawing the stupa of enlightenment
Dit weekend is speciaal voor gevorderde studenten en degenen die meer over de symboliek van de stoepa willen weten.

Kosten:	fl 100,- (€ 45,50)
Aanvang:	16 om 20.00 uur, 17 en 18 van 9.30 tot 18.00 uur
Aanmelding:	telefoon 020 - 4280842

23 t/m 25 november
Yoga en meditatie
O.l.v. Sandra Tideman

Kosten:	fl. 300,- (€ 136,13); Contribuanten betalen fl. 100,- (€ 45,38)
Aanvang:	vrijdagavond 20.00 uur
Einde:	zondagmiddag 17.00 uur
Aanmelding:	telefoon 0578 - 661450 telefax 0578 - 661851

1 t/m 2 december
Tienerweekend voor 10 t/m 16 jaar
O.l.v. Euf Kerlen en Koosje van der Kolk

Kosten:	fl 50,- (€ 22, 69) voor leden en fl 55,- (€ 24,96) voor niet-leden
Aanvang:	zaterdag 10.00 uur
Einde:	zondagmiddag 16.00 uur
Aanmelding	telefoon 0578 - 661450 telefax 0578 - 661851

7 t/m 9 december
Toevluchtsretraite
O.l.v. Ven. Chodron en Koosje van der Kolk

Kosten:	fl 135,- (€ 61,26) voor leden en fl 150,- (€ 68,07) voor niet-leden
Aanvang:	vrijdagavond 20.00 uur
Einde:	zondag eind van de middag
Aanmelding	telefoon 0578 - 661450 telefax 0578 - 661851

14 t/m 16 december
Purification through Vajrasattva practice
Alex Berzin
Voertaal: Engels

Costs:	fl 270,- (€ 122,52) members, fl 295,- (€ 133,87) non-members. Contribuanten betalen fl 100,- (€ 45,38)
Start:	Fridayevening December 14th
End:	Sundayafternoon

Maitreya Boeddha Project in Bodhgaya, India.

Dringende situatie in klooster Geshela

In het vorige nummer van het Maitreya Magazine hebben we uitvoerig aandacht besteed aan de situatie in het Gaden Djangtse Klooster in Zuid-India. De Stichting Dolma o.l.v. Noortje Toetenel probeert in de Tibetaanse vluchtelingen-kolonies te helpen met praktische projecten.
Helaas is in het artikel vorige keer het banknummer en correspondentie adres weggevallen.
Daarom volgen die nu hier:

Stichting TIBETFONDS 'Dolma'
E. Toetenel
Joh. Camphuysstraat 97
2593 CK Den Haag
Tel 070 - 3474829
E-mail: Dolma.Tibet@zonnet.nl
Postbank 136838
ABN AMRO rek.nr.46.55.33.280

DALAI LAMA IN ITALIË

Z.H. de Dalai Lama zal boeddhistisch onderricht geven in de omgeving van het Instituto Lama Tsong Khapa, Pomaia, Italië van 30 november tot 3 december 2001.
Bel voor meer informatie met:

Instituto Lama Tsong Khapa
56040 Pomaia (Pisa) Italy
Tel: + 39 050 685654
Telefax: + 39 0505 685768

Of kijk op internet:
www.dalailama.it
www.iltk.it

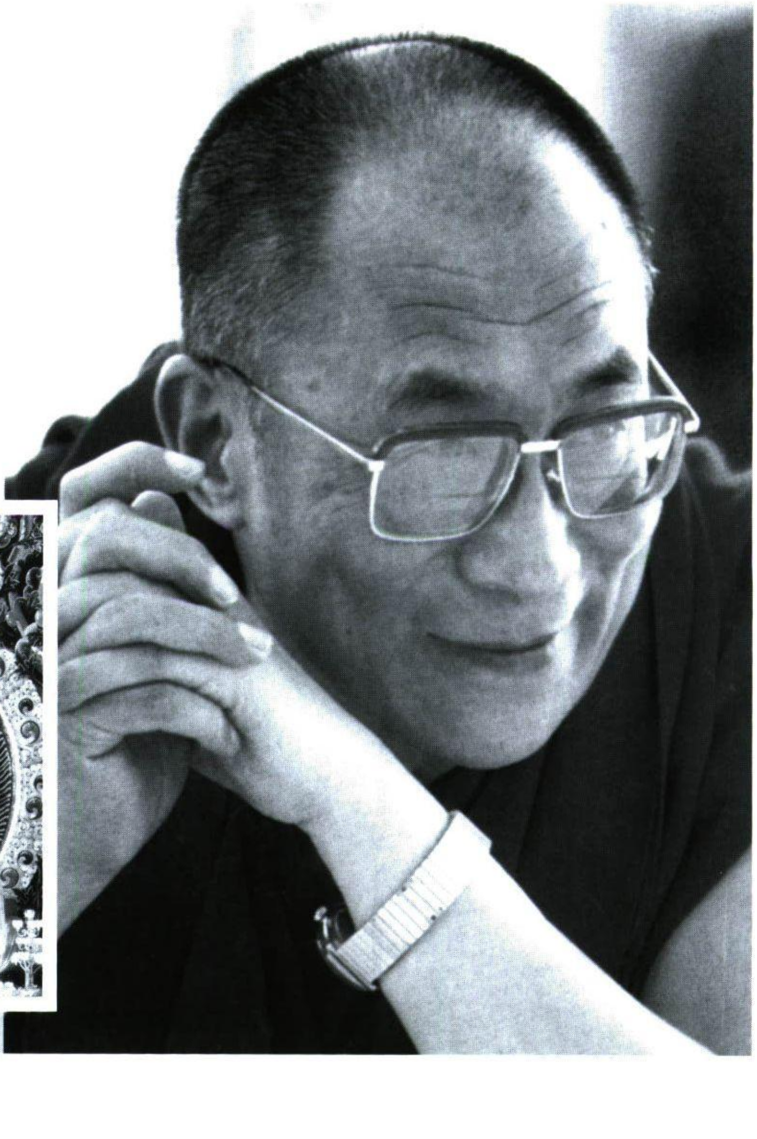

DINSDAGAVOND MEDITATIE IN EMST

Elke dinsdagavond is er in Maitreya Instituut Emst gelegenheid onder leiding te mediteren.
De meditaties die men leert, kunnen uiteraard ook zelf thuis worden gedaan.
De meditaties beginnen om 19.00 uur en eindigen rond 20.00 uur.
De leiding berust bij Koosje van der Kolk.

GESHE KONCHOG LHUNDUP GEEFT WEER LES

De eerste vaste leraar van het Maitreya Instituut die in 1992 met pensioen ging, de eerwaarde Geshe Konchog Lhundup, geeft regelmatig poedja's en lessen in Venray.
Bel voor meer informatie over de lessen en de aanvangstijden van poedja's: 04785 - 12177.

Jan Paul Kool

Stoepa van verlichting in Boudhanath, Nepal.

BOS
TV-Uitzendingen

08 juli	14.00 - 14.30 uur Droomyoga Een film van David Donnenfield. Nederlandse bewerking: Henk van Voorst
14 juli	12.30 - 13.00 uur Herhaling
15 juli	14.00 - 14.30 uur Een portret van Frits Koster en Jotika Hermsen

En verder:

22 en 29 juli	14.00 - 14.30 uur
05 en 12 aug.	14.00 - 14.30 uur
19 en 26 aug.	14.00 - 14.55 uur
2, 16 en 30 sept.	14.00 -

Alle televisie uitzendingen van de BOS worden de eerstvolgende zaterdag herhaald op Ned 1 rond half 1.

Radio 747 AM

8 en 22 juli	20.00 uur
5 en 19 augustus	20.00 uur
2, 16 en 30 sept.	20.00 uur

WAARDEVOLLE INTERNET ADRESSEN

www.maitreya.nl
www.fpmt.org
www.kopan-monastery.com
www.maitreya-statue.org
www.rootinstitute.com
www.tibet.com/index/html
www.tsurphu.com
www.tibet.dk/tsurphu/karmapa
www.thehungersite.com
www.andyweberstudios.com
www.seralMlhouse.org
www.boeddhistischeomroep.nl
http://tashilhunpo.org
http://tibetanyouthcongress.org/
http://www.tibetanarts.org/
http://tibetnews.com/
http://worldbridges.com/Tibet/JJI/
http://worldbridges.com/Tibet/
http://www.all7.com/omg/dharma (prachtige screensavers)
http://boeddhisme.pagina.nl
http://come.to/dossiers
http://www.buddhanet.net
http://quietmountain.com/buddhism.htm
http://www.boeddhaned.cjp.net

sites over tibetaanse geneeskunde:
www.tibetaansegeneeskunde.nl
www.padma28.nl

RAINBOW LOTUS CLUB

Elke eerste woensdagavond van de maand organiseert Maitreya Instituut Amsterdam een bijeenkomst voor homo-, lesbische-, biseksuele- en transseksuele boeddhisten en belangstellenden. Doel is in een veilige omgeving op een ontspannen manier te mediteren, praten en discussieren over wat de deelnemers bezighoudt.

Vragen en info: Joe Weston, tel 020 - 6236320
E-mail: jweston@xs4all.nl

BOS EN TUIN

ACTIVITEITEN

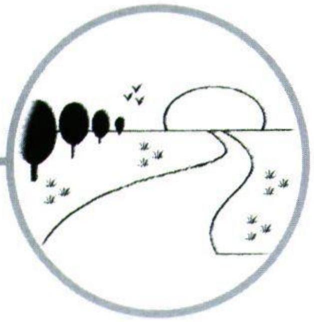

De werkgroep 'bos en tuin' zal in de volgende weekenden weer werkzaamheden verrichten:

Data: 14 t/m 16 september
5 t/m 7 oktober
2 t/m 4 november

De werkzaamheden vangen aan op de zaterdagochtend om 9.00 uur onder leiding van Vera Kappers en eindigen op zondag om 17.00 uur.

Aankomst:	**vrijdagavond**	
Kosten:	**aan deelname zijn geen kosten verbonden.**	
Informatie:	**tel/fax:**	**020 - 694 04 12**
	of	**020 - 620 62 72**
	(Vera Kappers)	
Aanmelding:	**telefoon:**	**0578 - 66 14 50**

Het Maitreya Instituut werkt zonder winstoogmerk. Het bedrag dat U als donatie betaalt voor deelname aan cursussen is Uw bijdrage voor het in stand houden en ontwikkelen van de condities voor het waardevolle Dharma-onderricht. Dankzij Uw bijdrage kan het Dharma-onderricht zoals dat in het Maitreya Instituut wordt gegeven worden voortgezet en voor een breder publiek toegankelijk gemaakt.

U betaalt dus niet voor het Dharma onderricht, maar voor de faciliteiten van het Instituut.

Voor inlichtingen omtrent andere manieren waarop u kunt bijdragen aan een verdere ontwikkeling van de faciliteiten van het Maitreya Instituut kunt u contact opnemen met ons kantoor of met een van de comité- of bestuursleden.

PROBLEMEN OPLOSSEN
Gespreksgroep/ leesclub

In het najaar zal bij voldoende belangstelling (minimaal acht deelnemers) in een groep gezamenlijk een boek worden besproken. Het gekozen boek is "Problemen oplossen" door Lama Zopa Rinpochee. In principe wordt in gezamenlijk overleg een viertal data vastgelegd. Rondom de avonden is ook ruimte om andere vragen te stellen.

DATA/ TIJD:	in overleg
PLAATS:	bij iemand thuis in de stad Groningen
KOSTEN:	alleen onkosten voor gastheer/ -vrouw
INFORMATIE EN OPGAVE:	0595 - 57 11 28 (Anne Veen/ Joyce Ruyg)

DRENTE

Veelal maandelijks komt er in Drente (meestal in Assen, soms elders) een groep bijeen. Er wordt begonnen en geëindigd met (begeleide) meditatie en tussendoor is er ruimte voor discussie over een thema naar aanleiding van een lezing.

DATA:	woensdag 26 september en 31 oktober, 20.00 uur
PLAATS:	in Drente (wisselend)
KOSTEN:	vrijwillige bijdrage
INFORMATIE EN OPGAVE:	050 - 526 80 58 (Simon de Boer)

Maitreya Instituut Emst

Hier kunt u meer informatie opvragen over het studieprogramma en andere cursussen. Via het Maitreya Magazine (f 40,- per jaar voor 4 nummers) blijft u structureel op de hoogte van de activiteiten van het Maitreya Instituut in Emst, Amsterdam en Groningen en ontvangt u bovendien veel waardevolle, inspirerende artikelen.

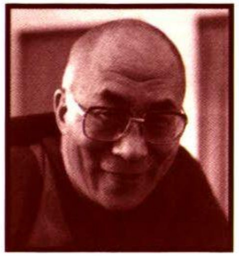

'Mijn religie is liefdevolle vriendelijkheid'

Z.H. de Dalai Lama

Maitreya Instituut
Heemhoeveweg 2
8166 HA Emst
tel 0578 - 66 14 50
fax 0578 - 66 18 51
e-mail: maitreya@wxs.nl

Maitreya Instituut
Brouwersgracht 157-159
1015 GG Amsterdam
tel 020 - 428 08 42
fax 020 - 428 27 88
e-mail: maitreya.ams@wxs.nl

Maitreya Boekwinkel
tel 020 - 620 62 72

Studiegroep Groningen
tel 050 - 526 80 58 (Simon de Boer)
Home page: http://home.wxs.nl/~maitreya

Thangka Maitreya: Jam Yang
Foto's: Jan-Paul Kool
Opmaak: Sandro Kortekaas bno

MAITREYA INSTITUUT

Workshops Lezingen Meditaties

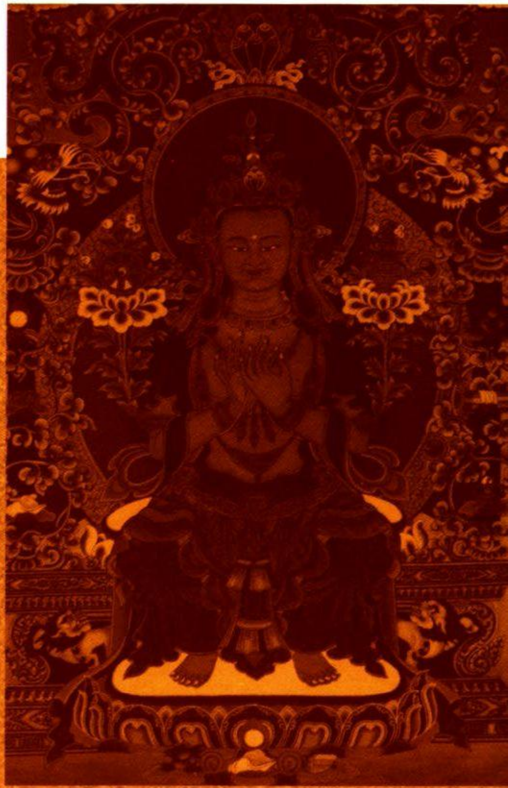

'Het doel van de lessen is alle mensen en andere wezens het tijdelijke en uiteindelijke geluk waar ze naar verlangen te verschaffen en een bijdrage te leveren aan wereldvrede en geluk. Wereldvrede en geluk kunnen in de geest van alle individuen worden verwezenlijkt'.

Geshe Sonam Gyaltsen.

Tibetaans boeddhisme in Groningen

najaar 2001

Gelieve deze folder, die afbeeldingen van boeddha's bevat, met respect te behandelen.

OMGAAN MET EMOTIES
LEREN MEDITEREN

Kathleen MacDonald (Sangye Khadro) is een Amerikaanse die sinds 1974 non is. Ze leefde twee jaar in het Kopan klooster bij Kathmandu voor studie en meditatie en volgde daarna in Engeland een opleiding tot Geshe. Ze was jaren leraar van een centrum in Australië en richtte tevens in Frankrijk een nonnenklooster op.
Ze schreef één van de meest bekende, prettig geschreven en toegankelijke boeken over meditatie ('Leren mediteren', ISBN 90-71886-03-4, Maitreya Uitgeverij). Bij meditatiecursussen wordt dit boek gebruikt of er wordt naar verwezen.

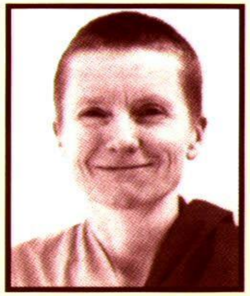

Kathleen MacDonald is American and nun since 1974. She lived for two years in Kopan Monastery in Kathmandu and followed a Geshe-course in England. She was a teacher of a centre in Australia and was a founder of a nunnery for Western sangha in France. She is also author of a famous meditation book ('How to meditate').

WANNEER?:	22 september workshop **Dealing with Emotions** 23 september workshop **How to Meditate**
PLAATS:	Openbare Bibliotheek, Oude Boteringestraat 18, Groningen 050 - 368 36 83
TIJD:	aanvang: zaterdag 10.30 uur - 17.00 uur aanvang: zondag 10.30 uur - 17.00 uur
KOSTEN:	*f* 75,- voor beide dagen; *f* 40,- per dag (korting mogelijk bij organisatie)
OPMERKING:	• *voertaal is engels* • *we proberen vertaling in het Nederlands zo goed mogelijk te doen via een FM-radio-tje (deze graag zelf meebrengen)* • *graag zelf brood meebrengen; koffie/ thee verkrijgbaar*
INFO EN OPGAVE:	opgave noodzakelijk bij 050 - 526 80 58 (Simon) of 0595 - 57 11 28 (Anne)

VEN. KAYE MINER

Ven. Kaye Miner (1959) is een Australische non en is spiritueel coordinator van een Tibetaans-boeddhistisch centrum in Amsterdam. Ze is al jaren boeddhist en nog sterker bij het Tibetaans boeddhisme betrokken door de lessen van Lama Zopa Rinpochee. Ze is non sinds 1990. Kaye geeft alle lessen in (eenvoudig, goed begrijpelijk) Engels. Omdat ze veel mensen goed weet te inspireren is ze door studiegroep Maitreya gevraagd een drietal lezingen in Groningen te komen geven. Al deze lezingen sluiten erg aan bij het leven van alle dag en veel instructies zijn dagelijks in de praktijk te brengen.

Ven. Kaye Miner is an Australian nun. She is nun since 1990 and she is spiritual coordinator in a Buddhist centre in Amsterdam. She is inspired by her teacher, Lama Zopa Rinpochee. Because she is an inspiring person for a lot of people in Amsterdam the studygroup of Groningen invited her to give here five lectures. Her instructions are very practical for daily life.

DATUM	ONDERWERP
19 september	**Thinking and Feeling** *(denken en voelen)*
17 oktober	**Transforming Problems** *(problemen transformeren)*
21 november	**Envisioning Totality** *(de kracht van visualiseren)*

Voor alle lezingen geldt:

PLAATS:	Huis "De Beurs", Vismarkt/ A-Kerkhof ZZ 4, Groningen
AANVANG:	19.30 uur (zaal open 19.00 uur)
KOSTEN:	*f* 12,50; minima *f* 10,-
OPMERKING:	• *u hoeft zich niet op te geven voor deze lezingen* • *voertaal is engels* • *vertaling in het Nederlands mogelijk via een FM-radio-tje (deze graag zelf meebrengen)*
INFORMATIE:	050 - 526 80 58 (Simon) 0595 - 57 11 28 (Joyce of Anne) 0593 - 52 72 39 (Jacoba)

EEN TRAINING IN POSITIEF DENKEN
Meditatie- en discussiegroep Groningen

De zevenpunten-gedachtentraining (Lo Djong; een training in positief denken). Tijdens vijf avonden zal een tekst van Geshe Sonam Gyaltsen besproken worden over positief denken en het positief transformeren van je geest. Elke avond begint en eindigt met een korte (begeleide) meditatie. Tussendoor vindt een discussie plaats over de tekst.

De "zevenpunten-gedachtentraining" (Tibetaans: lo djong don dun ma) bestaat uit een aantal essentiële instructies voor een training om het grote mededogen te ontwikkelen. Inzicht in de onderlinge verbondenheid van alle levende wezens is de sleutel tot universele verantwoordelijkheid. In het Tibetaans boeddhisme neemt het ontwikkelen van liefdevolle vriendelijkheid en mededogen als alternatief voor het "aangeboren" egoïsme daarom een centrale plaats in. Deze tekst is één van de beroemdste uit de Mahayana-traditie van de grote Kadampa-meesters en wordt in alle ordes van het Tibetaans boeddhisme gebruikt. De eerwaarde Tibetaanse lama Geshe Sonam Gyaltsen heeft in 1999 in vijf lezingen in Groningen een toelichting op de zevenpunten-gedachtentraining gegeven. Het transcript van deze lezingen, tesamen met de in het Nederlands vertaalde korte basistekst, vormt de basis van de studie- en meditatieavonden.

DATA:	3 en 24 oktober, 7 en 28 november en 19 december
PLAATS:	Praktijkruimte "De Verandering", Vechtstraat 78, Groningen (zijstraat Hereweg)
TIJDEN:	19.15 tot 21.15 uur
KOSTEN:	vrijwillige bijdrage
VOOR WIE:	elke geïnteresseerde in boeddhisme
INFORMATIE	0593 - 52 72 39 (Jacoba Postma)
EN OPGAVE:	Graag van te voren aanmelden

MAITREYA INSTITUUT

MAITREYA MAGAZINE
Juli, augustus, september 2001

VERSCHIJNING
1x per kwartaal

UITGAVE
Maitreya Instituut
Heemhoeveweg 2 - 8166 HA Emst

REDACTIE EN VERTAALTEAM
Gelong Jampel Pharchin
Paula de Wijs
Koosje v.d. Kolk
Amrit Rienks
Sander Tideman
Nico Knol
Nanda Huneman

EINDREDACTIE
Hans van den Bogaert

VORMGEVING
Rene van Luyn, Carmen Mensink
en Lindy Fokker

VOORPLAAT
Lama Thubten Zopa Rinpochee en
Geshe Sonam Gyaltsen in Emst.
Foto: Jan Paul Kool.
Vormgeving: Lindy Fokker en Arnoud Smit

DRUK
Offsetdrukkerij Refo b.v.
Wallerstraat 127 - 3862 CN Nijkerk

COPYRIGHT
Maitreya Instituut. Alle rechten voorbehouden.

ABONNEMENT
Schriftelijk of telefonisch opgeven in Emst. Alleen per kalenderjaar. Het abonnement gaat in na ontvangst van uw betaling en loopt automatisch door tenzij voor 30 november schriftelijk opgezegd. De prijs is f 40,- (€ 18,15) in Nederland, f 60,- (€ 27,22) in Europa en f 88,- (€ 39,93) in overige landen. Abonnees ontvangen een acceptgiro bij het januari nummer.
Losse nummers f 10,- (€ 4,54) plus porto.

ADRESWIJZIGINGEN
Gaarne schriftelijk naar Emst.

VORIGE NUMMERS
Niet alle vorige nummers zijn meer verkrijgbaar.

BESTELLINGEN UIT ONZE WINKELS
Boeken en Dharma-artikelen worden alleen verzonden in Emst en kunnen daar telefonisch of schriftelijk worden besteld. De winkel in Emst is alleen open tijdens cursussen of na telefonische afspraak.

Foundation for the Preservation
of the Mahayana Tradition

SPIRITUEEL HOOFD FPMT
Lama Thubten Zopa Rinpochee

VASTE LERAAR
Geshe Sonam Gyaltsen

BESTUUR
Voorzitter: Sander Tideman
Secretaris: Paula de Wijs
Penningmeester: Arjan Korevaar

Bestuursleden:
Lama Thubten Zopa Rinpochee
Gelong Marcel Bertels
Thirza Happé

MAITREYA EMST
Heemhoeveweg 2
8166 HA Emst
Telefoon: 0578-661450
Fax: 0578-661851
E-mail: emst@maitreya.nl
Home page: www.maitreya.nl
Kantoor open:
maandag t/m vrijdag van 9-16 uur.

MAITREYA AMSTERDAM
Brouwersgracht 157-159
1015 GG Amsterdam
Telefoon : 020-4280842
Fax : 020-4282788
E-mail: amsterdam@maitreya.nl
Home page: www.maitreya.nl

Openingstijden:
maandag t/m donderdag 12.00 - 20.30 uur
vrijdag: 12.00 - 17.00 uur
zaterdag: 10.00 uur - 17.30 uur

Maitreya Boekhandel:
Telefoon: 020-6206272.
Open van dinsdag t/m zaterdag
van 10-17.30 uur.

MISSION STATEMENT
Het Maitreya Instituut stelt zich tot doel de studie, het behoud en de overdracht van het boeddhisme in Nederland te bevorderen. Hierbij richt het instituut zich vooral op het boeddhisme zoals het in Tibet heeft bestaan, met name de Gelug-school van Lama Tsong Khapa (1357-1419).

VERANDERING LIDMAATSCHAP EN BETALING CURSUSSEN
Met het oog op een aantal veranderingen in het nieuwe millennium hebben wij zowel het lidmaatschap / donateurschap als de tarieven van de cursussen moeten aanpassen. Er zijn nu nog meer verschillende mogelijkheden om het Maitreya Instituut te steunen, op een aan uw eigen situatie aangepaste manier.
Betaling van lidmaatschap en cursusgelden per machtiging evt. verspreid over een heel jaar, is voortaan voordeliger. Een machtiging is voor u en voor onze administratie gemakkelijker.
Het niet tijdig afmelden van deelname aan een cursus heeft voortaan financiële consequenties. Zie voor details de brief van het management comité / landelijk bestuur die u rond de kerst heeft ontvangen.

GESHE ACTIE
Voor het verblijf en onderhoud van de vaste leraar is een apart fonds opgezet. Deelnemers betalen liefst via een automatische overboeking ten minste f 10,- per maand of f 120,- per jaar op onze postbank rekening nr. 6901668 t.n.v. Maitreya Instituut te Emst o.v.v.: Geshe Actie.

DONATIES, LEGATEN EN LIJFRENTES
Zijn altijd welkom om ons werk te ondersteunen. Voor inlichtingen belt u ons in Emst of Amsterdam.

BETALINGEN
Voor abonnement of lidmaatschap uitsluitend op postbank rekening nr. 4651510 t.n.v. Maitreya Instituut te Emst.

Voor cursusgelden en donaties bestemd voor Emst: postbank rekening nr. 6901668 t.n.v Maitreya Instituut te Emst o.v.v.: datum cursus of doel donatie. Bij voorbeeld: Geshe Actie, Lama Ösel Fonds, Sangha Fonds, Maitreya Beeld Emst, Onderhoud, etc.

Voor cursusgelden en donaties bestemd voor Amsterdam: ING Bank 671220748 t.n.v. Maitreya Instituut te Amsterdam o.v.v: cursusdatum of doel donatie.

Bezoekers aan ons centrum of onze winkel in Emst zijn van harte welkom, na telefonische afspraak.

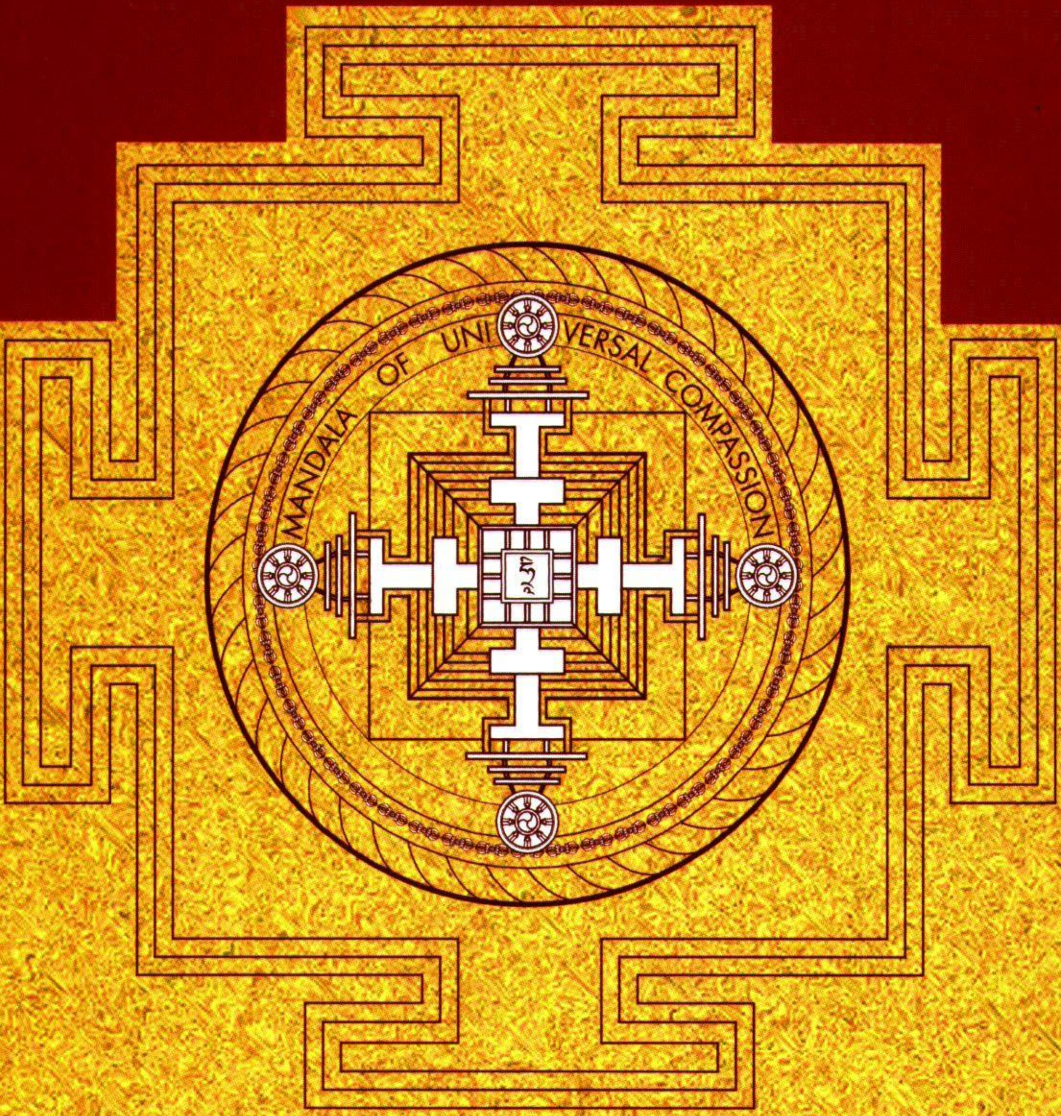

F.P.M.T

FOUNDATION FOR THE PRESERVATION OF THE MAHAYANA TRADITION